

Georgien – rätts- och säkerhetssektorn

Om rapporten

Denna rapport är skriven i enlighet med [EU:s allmänna riktlinjer för framtagande av landinformation \(2008\)](#). Den är en opartisk presentation av tillförlitlig och relevant landinformation avsedd för handläggning av migrationsärenden.

Rapporten bygger på noggrant utvalda informationskällor. Alla källor refereras med undantag för beskrivning av allmänna förhållanden eller där Lifos expert är en källa, vilket i så fall anges. För att få en så fullständig bild som möjligt bör rapporten inte användas exklusivt som underlag i samband med avgörandet av ett enskilt ärende utan tillsammans med andra källor.

Informationen i rapporten återspeglar inte Migrationsverkets officiella ståndpunkt i en viss fråga och Lifos har ingen avsikt att genom rapporten göra politiska eller rättsliga ställningstaganden.

Lifosrapport: Georgien – rätts- och säkerhetssektorn

2019-09-16, version 2.0

Lifos – Center för landinformation och landanalys inom migrationsområdet

© Migrationsverket (Swedish Migration Agency), 2019

Omslagsbild: CIA World Factbook

Publikationen kan laddas ner från <http://lifos.migrationsverket.se>

Innehåll

English summary.....	5
1. Inledning: metod och syfte.....	7
2. Politisk bakgrund	8
2.1. Den postsovjetiska utvecklingen	8
2.1.1. Sjevardnadzes presidentskap.....	8
2.1.2. Saakasjvilis tid vid makten.....	9
2.1.3. Ivanisjvili och Georgisk Dröm tar makten.....	10
2.2. Det politiska systemet	11
2.3. Övergripande om utvecklingen och reformer av rätts- och säkerhetssektorn	12
2.4. Generellt om korruption i Georgien	14
2.5. Kort om säkerhet och kriminalitet.....	17
3. Den georgiska polisen	18
3.1. Polisens kapacitet	18
3.1.1. Reformer	18
3.1.2. Organisatorisk struktur.....	19
3.1.3. Utbildning och kunskap	21
3.1.4. Legalt ramverk	22
3.1.5. Resurser.....	23
3.1.6. Representation.....	23
3.2. Polisens integritet	24
3.2.1. Förtroende	24
3.2.2. Korruption och annan otillbörlig påverkan	24
3.2.3. Organiserad brottslighet	25
3.2.4. Övergrepp av polis	26
3.2.5. Intern och extern kontroll.....	27
4. Åklagarmyndigheten	30
4.1. Åklagarmyndighetens kapacitet	30
4.1.1. Organisatorisk struktur.....	30
4.1.2. Utbildning och kunskap	31
4.1.3. Representation.....	32
4.2. Åklagarmyndighetens integritet	32
4.2.1. Förtroende	32
4.2.2. Korruption och annan otillbörlig påverkan	33
4.2.3. Intern och extern kontroll.....	34
5. Domstolsväsendet	35
5.1. Domstolsväsendets kapacitet.....	35
5.1.1. Organisatorisk struktur.....	35
5.1.2. Utbildning och kunskap	36
5.2. Domstolsväsendets integritet.....	37
5.2.1. Förtroende	37
5.2.2. Korruption och annan otillbörlig påverkan	39
5.2.3. Intern och extern kontroll.....	41
6. Ombudsmannen	43
7. Europadomstolen.....	45
8. Utsatta grupper	46

8.1.	Hbtq-personer	46
8.2.	Offer för våld i hemmet	51
8.3.	Etniska och religiösa minoriteter	54
9.	Lifos sammanfattande slutsats	56
	Källförteckning	58

English summary

The objective of this report is to provide a basic overview of the functionality of the central Georgian official institutions within the justice and security sector. This includes the actual capacity of the institutions, as well as integrity related aspects in relation to the execution of the official tasks they have the mandate and duty to fulfill. The report is not an exhaustive evaluation of the Georgian administration, but an introduction to the functionality of the system.

The report is mainly based on material accumulated through interviews during fact-finding missions to Tbilisi in March 2017 and April 2019, as well as some written sources. The interviews in Tbilisi were conducted with a wide range of sources; representatives of Georgian government institutions, local NGO's and international organizations.

The consulted sources were generally more or less in agreement in their general assessments. Although minor differences were identified concerning assessment of the general level of public trust in legal institutions, NGOs, international actors and government sources made roughly the same estimate of the functionality and development of the Georgian justice and security sector. Continuous improvements are seen within the legislative area but lack of practical experience and implementation issues are hampering the development.

Even if the unanimity of the sources most likely are explained by the fact that Georgia is on a steady path when it comes to reformation of the justice and security sector, it must be noted that there may be more subtle explanations to the similarities between sources in depiction of progression. The general tendency to emphasize progress from all actors must be seen in the light of a Georgian and international will to project Georgia as a positive example of transition from a post-Soviet state towards a modern democracy slowly on its way towards becoming a modern Western state, while at the same time distancing itself from the Russian geopolitical sphere. This might well be a factor that can induce a tendency to convey a situation of relative unity and consensus among consulted sources. Other circumstances that can be factored in are that Georgia, with its breakaway republics, has not yet fully consolidated its statehood. With the geopolitical threat of Russia and the 2008 war still in recent memory, the European Union (EU) and not least the United States are the only international actors to turn to. In light of the above, consulted sources may tend to portray positive trends in the development of the country.

However, despite any potential factors of biased tendencies among the sources, it is of importance to emphasize that the development of the Georgian state is unique in the post-Soviet world. Along with the Baltic States, Georgia is one of few countries in the region that has had peaceful and uncontested transition of leadership despite experiencing a long period

of virtual gangster rule, an authoritarian regime and foreign policy interests that in many regards collide with those of Russia. Still, the situation in present day Georgia is not unproblematic from a governance point of view. The conflict with Russia is ever-present, and the territorial integrity is hampered by two Russian backed breakaway republics, over which Georgian authorities exercise no control.

Despite the conflict with Russia and the lack of territorial control of South Ossetia and Abkhazia and largely due to the active support of the EU and particularly the United States, Georgia has been able to create somewhat of a regional oasis. Currently, Georgia is to be considered a state where rule of law prevails and the functionality of the justice and security sector generally must be described as adequate. The police force is mainly motivated by protecting the citizens and upholding the law, while the prosecutorial authorities and the court system uphold their functions in the justice chain. Yet, it should be noted that the influence of the inheritance of a Soviet administrative culture is not completely eradicated. Despite this Georgia is, in all essence, a country with a modern justice system where corruption is less rampant than in several EU member states, and where the battle against organized crime has been successful.

There is, however, a lack of progressive cultural development in the general society. Even if domestic violence currently is considered a national problem by the authorities, there is much work to be done to protect women from abuse and to integrate the official attitude into society. One of the more alarming tendencies in the country is the lack of basic acceptance of sexual minorities. Also in this area there are certain measures adopted by official institutions, but the attitude of the general population in combination with the absence of more powerful and relevant legal measures serve to deny progress in ensuring LGBTI persons' ability to exercise their basic human rights. Consulted sources point out LGBTI persons as the most vulnerable group in Georgia. However, the level of vulnerability may differ between individuals and, to some extent, between geographical areas.

1. Inledning: metod och syfte

Syftet med denna rapport är att göra en översiktlig bedömning av funktionaliteten av den georgiska rätts- och säkerhetssektorn. I första hand ligger fokus på de funktioner som har identifierats som centrala ur medborgarnas perspektiv, dvs. de myndigheter, institutioner och funktioner som för den enskilde är de främsta garanterna för att kunna tillgodogöra sig sina rättigheter. Vid urvalet av funktionerna har detta medborgarperspektiv anammats, men även de konstitutionella institutioner som utgör grunden för funktionaliteten i statsförvaltningen (och därmed grunden för de georgiska myndigheternas möjligheter att bereda skydd åt sina egna medborgare) berörs översiktligt. Mot bakgrund av ovan nämnda har det traditionella rättsväsendet, dvs. polis, åklagare och domstolar, identifierats som centrala aktörer. Ytterligare en nyckelroll i de georgiska medborgarnas möjligheter att utverka sina rättigheter har ombudsmannainstitutet. Utöver detta behandlas Europadomstolen som en särskild supranationell instans som finns tillgänglig för de georgiska medborgarna.

Rapporten syftar, som tidigare nämnt, till att ge en översiktlig funktionalitetsanalys av ovan nämnda centrala institutioner. I detta ingår såväl den faktiska kapaciteten (förmågan) hos berörda institutioner samt integriteten (viljan) att utföra de uppgifter de har mandat och skyldighet till.

Rapporten bygger i huvudsak på material inhämtat genom intervjuer med ett tjugotal källor på plats i Tbilisi i mars 2017 samt viss skriftlig rapportering. De källor som intervjuades på plats i Tbilisi bestod såväl av georgiska myndigheter, som lokala icke-statliga organisationer och internationella organisationer. Rapporten har uppdaterats med information som inhämtats i samband med ett besök i Tbilisi i april-maj 2019 tillsammans med skriftlig rapportering. Så långt som möjligt redovisas källorna öppet men vissa källor har begärt att få figurera anonymt, dessa källor hänvisas till under en anonym identitet. I det fall en bedömning, åsikt eller analys kan tillskrivas Lifos framgår detta uttryckligen av texten.

2. Politisk bakgrund

2.1. Den postsovjetiska utvecklingen

2.1.1. Sjevardnadzes presidentskap

Georgien var en av de konstituerande republikerna i Sovjetunionen och kom att bli en av de första av dessa att ta steget mot självständighet.¹ Under ledning av bland andra dissidenten Zviad Gamsachurdia höll Georgien i slutet av 1990 en omröstning om utträde ur Sovjetunionen och året därpå följde en folkomröstning om att återupprätta en självständig georgisk republik. I följande presidentval segrade Gamsachurdia som därmed blev det självständiga Georgiens första president.²

Under senare halvan av 1991 präglades landet av politiska oroligheter som stegvis närmade sig ett inbördeskrig. I januari 1992 sändes Gamsachurdia i exil samtidigt som ett militärråd tog makten. I mars 1992 kallades den före detta sovjetiske utrikesministern Eduard Sjevardnadze in för att under en övergångsperiod leda militärrådet. Samtidigt bröt konflikter ut i de båda autonoma republikerna Abchazien och Sydossetien som med externt militärt stöd lyckades skapa politisk och territoriell separation från den georgiska statsmakten. De båda utbrytarrepublikerna är ännu idag de facto självständiga men frågan om deras status är alltså olöst. År 1995 antogs en konstitution av militärrådet och samma år hölls även parlaments- och presidentval. Sjevardnadze valdes till president, en post han skulle komma att besitta fram till 2003.³

Parlamentsval hölls återigen 1999 och 2003. Trots rapporter om omfattande oegentligheter i samband med valet 2003 utropade den centrala valkommittén det styrande politiska blocket som segrare. Dagarna efter valresultatets offentliggörande tog folket i Tbilisi till gatorna, ledda av bland andra Micheil Saakasjvili, och krävde att valresultatet skulle ogiltigförklaras. Den 22 november 2003, när det nya parlamentet skulle samlas för en konstituerande sejour, stormade demonstranter parlamentet och krävde att Sjevardnadze skulle avgå. Dagen därpå meddelade Sjevardnadze sin avgång och parlamentets talman Nino Burjanadze svors in som interimspresident.⁴

I början av 2004 valdes Saakasjvili till president och i de kommande parlamentsvalen vann hans parti, Enade nationella rörelsen (*United National Movement*, UNM), 135 av 150 mandat.⁵

¹ Georgien, Georgiens regering, *About Georgia*, 2014, [url](#) (Hämtad 2019-05-29).

² Ibid.; Utrikespolitiska institutet (UI), Landguiden [betaltjänst], *Äldre historia*, 2016-06-07, [url](#) (Hämtad 2019-05-29); UI, Landguiden [betaltjänst], *Modern historia*, 2018-12-27, [url](#) (Hämtad 2019-05-29).

³ Georgiens regering, 2014; UI, 2018-12-27.

⁴ UI, 2018-12-27.

⁵ Georgiens regering, 2014.

2.1.2. Saakasjvilis tid vid makten

När Saakasjvili kom till makten var Georgien en nation i upplösningstillstånd. Tidigt identifierades tydliga existentiella hot i form av separatism, ryskt inflytande, organiserad brottslighet och endemisk korruption. Omständigheterna kring regimskiftet och det överväldigande folkliga stödet gav samtidigt den nya regimen ett extremt starkt mandat att agera fritt. Maktministerierna och rättsväsendet gavs såväl extraordinära befogenheter som ökade budgetanslag. Detta möjliggjorde skapandet av effektiva men repressiva mekanismer för att bekämpa de identifierade hoten. På bara ett par år neutraliserades den organiserade brottsligheten samtidigt som korruptionen inom den offentliga förvaltningen i det närmaste utrotades. Det genomfördes även ekonomiska reformer och satsningar på infrastruktur och landets turistsektor. Saakasjvili och UNM såg ut att vara på väg att förvandla Georgien till en västorienterad modern demokrati.⁶

I slutet av 2007 skakades det georgiska styret av en serie demonstrationer ledda av tidigare allierade till Saakasjvili som anklagade regimen för maktmissbruk och selektiv rättvisa. Myndigheternas beslut att använda våld för att slå ner demonstrationerna och att införa undantagstillstånd innebar stora inskränkningar i fundamentala fri- och rättigheter. Detta förstärktes ytterligare genom likvidering av oppositionella mediehus samtidigt som de stora tv-kanalerna kom att kontrolleras av Saakasjvilis allierade.⁷

I början av 2008 återvaldes Saakasjvili till president samtidigt som UNM segrade i parlamentsvalen. Under senare halvan av 2008 ökade spänningarna mellan Georgien och utbrytarrepublikerna Sydossetien och Abchazien. Det hela kulminerade i augusti 2008 när georgiska styrkor gick in i Sydossetien. Detta ledde till en omedelbar militär reaktion från rysk sida som slutade i katastrofala konsekvenser för den georgiska sidan.⁸

Regimen Saakasjvili befann sig nu i en situation med allt svagare folkligt stöd och förefaller alltmer ha skiftat fokus från visionen om en modern demokrati till sin egen överlevnad. Mellan 2010 och 2012 rapporterades om ett allt sämre människorättsläge i Georgien, och perioden innan parlamentsvalen 2012 präglades av trakasserier och hot mot oppositionella. Strax innan parlamentsvalet läckte videomaterial ut som visade sexuell förnedring och tortyr i ett av Tbilisis fängelser. Detta kom att ytterligare belysa det systematiska maktmissbruket inom Saakasjvilis administration, och hur den apparat som byggts upp för att skydda den georgiska statsbildningen i praktiken kommit att användas för intern repression och maktkonsolidering av Saakasjvili och den politiska eliten i UNM.⁹

⁶ Kavadze, Amiran & Kavadze, Tina, *Securitization of Georgia under the Saakashvili Rule*, i Journal of Social Sciences, vol. 4, nr 1, 2015, s. 32, [url](#) (Hämtad 2019-05-29).

⁷ Ibid., s. 33.

⁸ Ibid.; UI, 2018-12-27.

⁹ Kavadze & Kavadze, s. 33.

2.1.3. Ivanisjvili och Georgisk Dröm tar makten

Parlamentsvalen i oktober 2012 innebar en seger för oppositionspartiet Georgisk dröm (GD) som bildats samma år av affärsmannen Bidzina Ivanisjvili. Samtidigt introducerades ett nytt konstitutionellt ramverk som tvingade Saakasjvili att utse Ivanisjvili till premiärminister, vilket i praktiken innebar slutat för eran Saakasjvili i georgisk politik. Året därpå vann GD även presidentvalet genom sin kandidat Giorgi Margvelasjvili.¹⁰

Sedan parlamentsvalen 2012 har GD haft ett fast grepp om majoriteten i det georgiska parlamentet. I valen 2016 stärkte man ytterligare sin position.¹¹ UNM:s ställning försvagades än mer 2016 när partiet endast fick stöd av 27 procent av väljarna.¹² I januari 2017 bröt sig en större grupp loss ur UNM och bildade det nya partiet Europeiska Georgien och tog med sig 21 av UNM:s 27 mandat i parlamentet – och därmed också rollen som det största oppositionspartiet.¹³

Efter maktövertagandet 2012 hamnade återupprättandet av förtroendet för den georgiska rättsstaten och ansvarsutkrävande högst upp på GD:s agenda.¹⁴ Ett antal högt uppsatta representanter för Saakasjvilis regim arresterades för maktmissbruk och andra relaterade anklagelser såsom förskingring av statliga medel.¹⁵ Bland de som arresterades var tidigare premiär- och inrikesminister Vano Merabisjvili¹⁶, tidigare försvars- och inrikesminister Bachana Akhalaia¹⁷, Tbilisis före detta borgmästare Giorgi Ugulava¹⁸ och andra höga UNM-funktionärer. Under 2014 väcktes åtal *in absentia* mot Saakasjvili som då gått i landsflykt.¹⁹

Den politiska arenan i dagens Georgien domineras av GD. UNM har som ovan nämnts splittrats och utgör idag ingen politisk maktfaktor. Det politiska ekot av UNM och Saakasjvili förefaller dock alltfjänt vara ett fenomen som bidrar till splittring och tendenser till en svartvit politisk diskurs.²⁰

¹⁰ UI, Landguiden [betaltjänst], *Aktuell politik*, 2018-12-17, [url](#) (Hämtad 2019-05-29).

¹¹ Ibid.

¹² Georgiens regering, *Georgian Parliamentary Elections 2016: Preliminary results*, [odaterad], s. 1, [url](#) (Hämtad 2019-05-29).

¹³ UI, 2018-12-17.

¹⁴ Ibid.

¹⁵ Ibid.; SVT Nyheter, *Ex-premiärminister dömd i Georgien*, 2014-02-17, [url](#) (Hämtad 2019-05-29).

¹⁶ SVT Nyheter.

¹⁷ BBC News, *Georgia: Ex-minister Bacho Akhalaia arrested*, 2012-11-07, [url](#) (Hämtad 2019-05-29).

¹⁸ BBC News, *Georgia opposition leader Gigi Ugulava detained*, 2014-07-03, [url](#) (Hämtad 2019-05-29).

¹⁹ UI, 2018-12-17.

²⁰ Västerländsk beskickning D, möte med företrädare i Tbilisi, Georgien, 2019-04-30.

2.2. Det politiska systemet

Konstitutionen omarbetades under 2017. Huvuddragen i förändringsförslagen var att presidentens makt i förhållande till parlamentet skulle minska. Problemet i framtagandet av en omarbetad konstitution tycktes vara att hitta en balans mellan olika politiska intresser och att stärka parlamentets roll på ett sätt som skulle accepteras av presidenten.²¹ En omarbetad konstitution antogs i slutet av 2017 där parlamentet överskred presidentens veto med totalt 117 röster.²² Konstitutionen trädde i kraft efter presidentvalet 2018.²³

En viktig konstitutionell förändring är att Georgien ska övergå till fullt proportionerliga val år 2024 (valet 2020 ska hållas enligt nuvarande system som består av delvis proportionella val och enmansvalkretsar, dock ska spärregeln sänkas till tre från fem procent för exklusivt valet 2020).²⁴ I samband med protester i Tbilisi i juni 2019 gjordes dock utfästelser om att övergången till ett proportionerligt valsystem ska tidigareläggas och tillämpas redan i valet 2020 – konstitutionella förändringar i linje med dessa löften har därefter presenterats.²⁵ Därtill ska presidenten väljas genom indirekta val fr.o.m. 2024. Oppositionen har fått ökade rättigheter i parlamentet där de bl.a. kan skapa utredningskommissioner och premiärministern har fått ett utökat mandat med ansvar för regeringens aktiviteter och att utse samt avsätta ministrar. Åklagarväsendet ska separeras från justitieministeriet och chefsåklagaren samt ombudsmannen kommer att utses av parlamentet för sex års tjänstgöring utan möjlighet till återval. Konstitutionsändringarna har även medfört definitionen av äktenskap som en union mellan en man och en kvinna i syfte att bilda familj.²⁶

Presidenten har även fått minskade befogenheter vad gäller den nationella säkerheten. *National Security Council* (som kontrollerades av presidenten) ska enligt den nya konstitutionen ersättas av *National Defense Council* där presidenten fortsatt innehar ordförandeposten men där rådet även ska bestå av premiärministern, parlamentets talman, försvarsministern och försvarsmaktens överbefälhavare.²⁷

²¹ Internationell organisation, möte med företrädare i Tbilisi, Georgien, 2019-05-01.

²² Agenda.ge, *Parliament overrides presidential veto, approves new constitution*, 2017-10-13, [url](#) (Hämtad 2019-07-17).

²³ Civil.ge, *New constitution Enters into Force*, 2018-12-17, [url](#) (Hämtad 2019-07-17).

²⁴ Agenda.ge, *New Constitution of Georgia comes into play as the presidential inauguration is over*, 2018-12-17, [url](#) (Hämtad 2019-07-17).

²⁵ Radio Free Europe/Radio Liberty (RFE/RL), *Georgian Parliament Speaker Presents Amendments To Electoral Code*, 2019-08-05, [url](#) (Hämtad 2019-08-22).

²⁶ Agenda.ge, 2018.

²⁷ Georgien, Lagstiftande organ, *Constitution of Georgia*, 1995-08-24, art. 73, [url](#) (Hämtad 2019-07-17).

2.3. Övergripande om utvecklingen och reformer av rätts- och säkerhetssektorn

Målet om att upptas i den Europeiska unionen (EU) fungerar som en positiv faktor för det pågående reformarbetet inom rättssektorn.²⁸ En västerländsk beskickning beskriver dock hur regeringens entusiasm för reformarbetet i viss mån har avstannat. Man har börjat fatta stora beslut utan gängse process och rättar sig inte längre i lika stor utsträckning efter kommentarer från internationella aktörer. Rekommendationer från exempelvis Venedigkommissionen eller OSSE har bortsetts ifrån.²⁹ Enligt organisationen *Human Rights Education and Monitoring Center* (EMC) har rättsväsendets utveckling avstannat sedan 2016.³⁰

Generellt sett kan sägas att det nuvarande mönstret av problem inom rätts- och säkerhetssektorn började för drygt tio år sedan under Saakasjvili-regimen. Bristen på självständighet hos polis, åklagare och domstol var påtaglig och övervåld var vanligt inom polisen. Detta har lämnat spår som finns kvar än idag. Problemen har dock minskat drastiskt sedan den förra regimen fall.³¹

Efter maktskiftet 2012 har reformer genomförts för att göra rätts- och säkerhetssektorn mer oberoende. Det finns dock alltid orosmoment i samband med implementering av nya reformer. För närvarande har ett omfattande reformpaket antagits av parlamentet. Reformerna är en utmaning för Georgien och har bl.a. krävt, som tidigare nämnts, konstitutionella förändringar.³²

Enligt en företrädare för en internationell organisation finns en generell syn i samhället om att nuvarande myndigheter inte har tillräcklig kapacitet för att göra upp med de orättvisor som tillskrivs det tidigare styret. I breda folklager finns tvivel om huruvida de nuvarande makthavarna ska kunna skipa rättvisa för tortyroffer och medborgare som utsatts för godtycklig expropriation. Utredningskapaciteten är ett uppenbart problem men det är i sig inte ett grundläggande systemfel.³³

Flera källor uppger att det har skett en påtaglig förbättring när det gäller den georgiska strafflagstiftningen och straffprocesslagstiftningen. Den georgiska strafflagen måste idag betraktas som god och i klass med EU-ländernas. Rättssystemets tillgänglighet har också förbättrats och medborgarna har idag

²⁸ Transparency International (TI), möte med företrädare i Tbilisi, Georgien, 2017-03-30.

²⁹ Västerländsk beskickning D.

³⁰ Human Rights Education and Monitoring Center (EMC), möte med företrädare i Tbilisi, Georgien, 2019-05-01.

³¹ EMC, möte med företrädare i Tbilisi, Georgien, 2017-03-31 och 2017-04-01.

³² Ibid; Internationell organisation, möte med företrädare i Tbilisi, Georgien, 2017-04-03.

³³ Internationell organisation, 2017.

en större förståelse och ökad respekt för rådande regelverk.³⁴ De statliga strukturerna uppges därtill vara öppna för samarbete med civilsamhället.³⁵

Den georgiska ombudsmannen ser fortfarande problem med rättssystemet, men anser att det inte är rättvist att beskriva det som icke-fungerande. Det går att identifiera vissa brister vad gäller integritet, exempelvis situationer när rättsväsendet saknar kraft att stå emot politiska intressen, men det handlar om undantagsfall när den politiska pressen kommer från högsta nivå. Sammanfattningsvis menar ombudsmannen att Georgien har ett fungerande rättssystem förutom i de fall när mycket starka statliga intressen står på spel.³⁶

En företrädare för en västerländsk beskickning uppger, liksom ombudsmannen, att det inte är korrekt att beskriva den georgiska rättssektorn som icke-fungerande. Systemet är inte perfekt men samtidigt finns det mycket att lovorda. På vissa områden, exempelvis korruption och patrullpolisens arbete, har man kommit mycket långt, medan själva administrationen av rättsapparaten fortfarande bär en sovjetisk prägel. Det har dock gjorts stora investeringar för att bygga upp ett system från grunden, men det krävs både en tradition av kontinuitet i den civila administrationen och erfarna professionella individer för att lyckas.³⁷

Företrädaren beskriver hur Saakasjvili mellan 2004 och 2005 ersatte i princip all personal inom polis- och rättsväsende för att komma åt korruptionen. Ersättarna var unga idealistiska människor, i många fall saknade de dock adekvat utbildning och erfarenhet. Avsaknad av teknisk kunskap och professionell kapacitet blev ett problem som i viss mån lever kvar idag. De ansträngningar som gjorts är seriösa men det är en lång väg kvar. Den kritik som förekommer är stundtals berättigad men generellt sett är rättsväsendet på rätt väg. Det kan inte uteslutas att det finns inslag av nepotism och det finns uppenbara kapacitetsproblem och därtill brister sannolikt integriteten stundtals. Företrädaren betonar dock att systemet i sig inte är korrupt eftersom det handlar om isolerad problematik; det är enskilda individer som missköter sig.³⁸

Enligt en företrädare för en annan västerländsk beskickning är Georgien på ett generellt plan ett samhälle med en hög grad av legalism. Stundtals används antagen lagstiftning som en sköld att visa upp för EU, ett exempel är kravet på en förändrad diskrimineringslagstiftning för att uppfylla kraven på ett associationsavtal med EU. I praktiken har någon sådan lagstiftning aldrig implementerats. Implementering är generellt sett ett problem. I fall när statliga intressen i avgörande frågor står på spel handlar det om en

³⁴ Västerländsk beskickning A, möte med företrädare i Tbilisi, Georgien, 2017-04-04.

³⁵ Georgian Young Lawyers Association (GYLA), möte med företrädare i Tbilisi, Georgien, 2017-04-04.

³⁶ Georgien, Office of the Public Defender, möte med företrädare i Tbilisi, Georgien, 2017-04-03.

³⁷ Västerländsk beskickning B, möte med företrädare i Tbilisi, Georgien, 2017-04-05.

³⁸ Ibid.

bristande politisk vilja, i andra fall på bristande förmåga. Tjänstemän vet helt enkelt inte hur de ska förhålla sig till nya direktiv och ny lagstiftning. Det finns av hävd också ett misstroende mot statliga institutioner p.g.a. den tidigare rådande situationen under UNM:s styre.³⁹

Enligt EU-delegationens företrädare fanns fram till 2012 stora problem inom rätts- och säkerhetssektorn. 100 procent av alla framställningar om häktning beviljades och det saknades oberoende kontrollmekanismer. Uppgörelser mellan åtalade och åklagare skedde utan lagstöd eller översyn.⁴⁰

Vidare beskriver EU-delegationens företrädare hur reformarbetet kom igång på riktigt 2012. Man kunde då skönja en genuin politisk vilja och idag börjar man se resultat i samhället. Mycket av det är positivt men det finns också problematiska konsekvenser av tidigare system som inte adresserats. Självständigheten inom rättssektorn har stärkts även om det fortfarande finns problem. För gemene man är situationen också bättre, riggade rättegångar har t.ex. blivit alltmer ovanliga. Till de negativa konsekvenserna hör att fängelsepopulationen fortfarande är oproportionerligt stor. En tredjedel av internerna sitter dömda för narkotikainnehav eller innehav av narkotika i försäljningssyfte. Konstitutionsdomstolen har nyligen i ett utslag meddelat att konstitutionen endast tillåter fängelsestraff om det handlar om droginnehav i försäljningssyfte.⁴¹

2.4. Generellt om korruption i Georgien

EU-delegationens företrädare anser att den georgiska lagstiftningen är exemplarisk liksom dess implementering på korruptionsområdet.⁴²

Generellt sett kan sägas att Georgien presterar väl vad gäller vardagskorruption. Effektiva och välfungerande mekanismer för att bekämpa vardagskorruption finns på plats, medborgare behöver exempelvis inte betala för att få tillgång till fri offentlig service eller motsvarande tjänster.⁴³ Enligt *Transparency International* (TI) är mutor extremt ovanligt.⁴⁴ Den korruption som alltjämt återstår är mer av vad som beskrivs som klassisk ”högnivåkorruption”, dvs. korruption där politiskt och ekonomiskt inflytande kan påverka rättsprocesser i särskilda fall.⁴⁵ Varken TI eller EMC kan erinra sig ett enda tillfälle då de anser att anklagelser om korruption på riktigt hög nivå har utretts tillfredsställande.⁴⁶ En bidragande faktor till att högnivåkorruptionen inte tycks utredas ordentligt skulle kunna vara att det inte finns en oberoende antikorrupsionsmyndighet på plats och

³⁹ Västerländsk beskickning C, möte med företrädare i Tbilisi, Georgien, 2017-04-06.

⁴⁰ EU-delegationen, möte med företrädare i Tbilisi, Georgien, 2017-04-06.

⁴¹ Ibid.

⁴² EU-delegationen.

⁴³ Ibid.; TI, 2017; Västerländsk beskickning C.

⁴⁴ TI, möte med företrädare i Tbilisi, Georgien, 2019-04-30.

⁴⁵ TI, 2017; Västerländsk beskickning C; EU-delegationen.

⁴⁶ TI, 2017; EMC, 2019.

att korruptionsutredningar i första hand sköts av säkerhetstjänsten. Säkerhetstjänsten i sin tur brister vad gäller transparens och saknar en effektiv intern kontrollmekanism.⁴⁷ EMC ifrågasätter varför säkerhetstjänsten överhuvudtaget ska bedriva antikorrupcionsarbete och uppger att den parlamentariska översynen är otillräcklig.⁴⁸ Flera källor problematiserar det faktum att säkerhetstjänstens generaldirektör tidigare arbetade som Ivanisjvilis personlige livvakt⁴⁹ och enligt TI finns en liknande relation mellan Ivanisjvili och chefsåklagaren⁵⁰. Säkerhetstjänsten, tillsammans med åklagarväsendet, uppvisar dock en stor effektivitet vad gäller utredningar av korruption på låg- och mellannivå.⁵¹

Flera källor är av uppfattningen att det georgiska rättsväsendet håller en tillfredsställande nivå för att georgiska medborgare ska kunna utverka sina rättigheter.⁵² Det finns dock ett visst mått av politiskt inflytande över det georgiska rättsväsendet och de fall som innehåller någon form av politisk dimension kan sätta de statliga institutionerna på prov.⁵³ Det politiska inflytandet sker i form av att rättsväsendet utsätts för ett högt politiskt tryck, inte att regeringen går in i och lägger sig i enskilda fall. Det politiska trycket orsakar dock konsekvenser som gör att vissa ärenden inte utreds ordentligt eller att åtal inte väcks. Som redan nämnts handlar detta nästan uteslutande om fall med en politisk dimension⁵⁴ men det finns även några ärenden, om än få, där kontakter med högt uppsatta tjänstemän har föranlett ett undermåligt utredningsarbete. Ett exempel på det är ett mord som skedde på en skola för två år sedan, där förövaren var en elev vars släkting innehade en ämbetsposition och kopplingar till det styrande partiet. Fallet utreddes inte på ett tillfredsställande sätt, utredningen var undermålig och bevis försvann.⁵⁵ Åklagarmyndigheten driver för närvarande ärendet men enligt TI tror de flesta att detta inte kommer leda någonstans.⁵⁶

EU-delegationen betonar att korruptionen i Georgien inte handlar om ekonomisk korruption utan snarare om nepotism, vänskapsband och nätverk. Georgien är ett litet land där ”alla känner alla” enligt företrädarens beskrivning, bl.a. ska hela den politiska eliten ha växt upp i samma stadsdel i Tbilisi (Vake) och gått i samma skola som barn. Ytterligare problem som EU-delegationen betonar är makthavares deklarationer av tillgångar. Det finns formellt en databas med sådana deklarationer, men det görs inga analyser för att upptäcka avvikande mönster. Databasen var en del av diskussionen om viseringsfrihet, men nu när viseringsfrihet införts finns farhågor hos EU-delegationens företrädare att entusiasmen kring att

⁴⁷ Ibid.; TI, 2019.

⁴⁸ EMC, 2019.

⁴⁹ Ibid.; TI, 2019.

⁵⁰ TI, 2019.

⁵¹ TI, 2017.

⁵² TI, 2019; Västerländsk beskickning C.

⁵³ Västerländsk beskickning C; Internationell organisation, 2019; EMC, 2019.

⁵⁴ GYLA, möte med företrädare i Tbilisi, Georgien, 2019-04-30; Västerländsk beskickning C; TI, 2019; EMC, 2019.

⁵⁵ GYLA, 2019; TI, 2019; EMC, 2019.

⁵⁶ GYLA, 2019.

deklarera sina tillgångar kan svalna och att det saknas politisk vilja att fullfölja projektet. Företrädaren understryker dock att Georgien inte är en oligarki, den politiska eliten är på så vis inte oproportionerligt rik. Situationen i Georgien går inte att jämföra med exempelvis situationen i Ukraina.⁵⁷

Även TI uppger att folk på en högre nivå kan premieras av kontakter och andra resurser. Det som bortses ifrån handlar exempelvis om högt uppsatta tjänstemän som köper stora hus efter några år i tjänst som de egentligen inte borde ha råd med, tveksamma privatiseringar etc. Med högre nivå ("high officials") avser företrädarna en krets av typen chefsåklagare, ministrar, seniora parlamentsledamöter etc.⁵⁸

Det är en markant skillnad mellan den georgiska korruptionen och den korruption som i regel präglar postsovetiska stater. Medan flertalet postsovetiska länder har en kultur av korruption som genomsyrar samhället i stort är de flesta sektorer i Georgien näst intill fria från korruption, enligt flera källor.⁵⁹ Arbetet mot korruption i Georgien betraktas från flera håll som framgångsrikt mot bakgrund av de förutsättningar som finns och det faktum att korruptionsnivån är lägre än i andra motsvarande länder, inklusive ett antal EU-länder.⁶⁰ Läget är dock mer oklart på andra områden; offentlig upphandling och finansiering av valkampanjer är exempel på områden där oegentligheter förekommer.⁶¹

Vad gäller högprofilerade åtal av politiker från det förra styret är de flesta avklarade vid det här laget och det initieras inte några liknande fall idag, enligt TI och *Georgian Young Lawyers Association* (GYLA).⁶² De tidigare fallen var tydligt politiskt motiverade⁶³, men det är snarare ett problem att inte fler åtal väcks enligt TI, som tycker sig se en tendens till att personer inte åtalas tack vare sin politiska tillhörighet. Det finns en uppfattning om selektiv rättvisa och politisk partiskhet hos åklagarmyndigheten p.g.a. att åtal inte väcks. Detta förekommer inte när ett fall har gått till domstol, utan det handlar mer om att man väljer att "titta åt ett annat håll" och inte starta utredningar av vissa personer. Företeelsen influeras av det styrande partiet, men endast mycket inflytelserika personer i det styrande partiet kan åtnjuta sådan strafffrihet, inte tjänstemän på låg- eller mellannivå.⁶⁴

⁵⁷ EU-delegationen.

⁵⁸ TI, 2019.

⁵⁹ TI, 2017; Västerländsk beskickning C; EU-delegationen.

⁶⁰ TI, 2017; EU-delegationen.

⁶¹ TI, 2017.

⁶² TI, 2019; GYLA, 2019.

⁶³ Ibid.

⁶⁴ TI, 2019.

2.5. Kort om säkerhet och kriminalitet

Georgien beskrivs av konsulterade källor som ett säkert land med låg kriminalitet.⁶⁵ TI:s företrädare menar att de har svårt att se att någon georgier skulle kvalificera för asyl, undantaget vissa hbtq-personer och möjligen några andra enskilda individer.⁶⁶

Enligt tidskriften Agenda.ge, som hänvisar till statistik från inrikesministeriet, registrerades totalt 58 412 brott under 2018 varav 20 233 löstes.⁶⁷ Enligt inrikesministeriet innebär detta en ökning av brott i Georgien⁶⁸, men flera källor uppmärksammar att inrikesministeriets metod för att uppta statistik är problematisk. Metoden har ändrats men det redovisas inte i de senare mätningarna. Det ger en skev bild av att kriminaliteten har gått upp i landet, vilket inte stämmer. Statistiken visade på en ökning vad gäller stöld och våld i hemmet. Våldsbrott och mord låg dock kvar på samma nivå.⁶⁹ Enligt inrikesministeriets statistik var antalet brott ”mot en persons liv” totalt 108 under 2018 och 109 under 2017.⁷⁰

Georgien har den näst högsta fängelsegraden i världen. En studie visade att 252,2 fångar finns per 100 000 invånare. Den höga andelen intagna minskar dock.⁷¹ Regeringen har beslutat om mildare straff för mindre allvarliga brott med alternativa bestraffningar. För sådana brott häktas inte misstänkta, vilket har skapat missnöje hos allmänheten.⁷²

⁶⁵ Ibid.; Västerländsk beskickning C.

⁶⁶ TI, 2019.

⁶⁷ Agenda.ge, *Ministry of Internal Affairs: 58,412 crimes registered in Georgia in 2018*, 2019-02-05, [url](#) (Hämtad 2019-07-17).

⁶⁸ Ibid.

⁶⁹ TI, 2019; Internationell organisation, 2019.

⁷⁰ Agenda.ge, 2019.

⁷¹ Internationell organisation, 2019.

⁷² TI, 2019.

3. Den georgiska polisen

3.1. Polisens kapacitet

3.1.1. Reform

En företrädare för en internationell organisation konstaterar att den tidigare regimens polisreformer har varit bland de mest lyckade reformerna i Georgien.⁷³ Dessa bör enligt Kornelia Kakachia, professor i komparativ politik vid Tbilisis statliga universitet, förstås som en del av det förra politiska styrets statsbyggande ambitioner.⁷⁴ Reformerna kom enligt Kakachia att fokusera på att höja kapaciteten hos polisen och att minska korruptionen på låg nivå, även om politisering av polisen och människorättskränkningar inom rättssektorn förblev allvarliga problem under det tidigare politiska styret. Liam O'Shea, statsvetare vid S:t Andrews universitet som studerat statsbildning i bl.a. Georgien, utvecklar detta resonemang ytterligare och relaterar dessa begränsningar i reformernas effekt till att det dåvarande politiska styret prioriterade statsbyggande framför demokratisering.⁷⁵ Enligt Kakachia får reformerna betraktas som framgångsrika. Politisk och ekonomisk kontroll över polisen återupprättades genom att höja polisens lönenivåer, göra sig av med stora delar av den tidigare polispersonalen och att ta bort inflytandet som den organiserade brottsligheten utövade över rättsväsendet. Institutionella åtgärder vidtogs för att komma till rätta med *patrimonialism*⁷⁶ och systematisk korruption på låg nivå genom bl.a. konkurrensutsatt rekrytering och centraliserad lönesättning.⁷⁷

Under 2017 gavs samstämmiga uppgifter bland konsulterade källor om fortsatta reformambitioner för och inom den georgiska polisen. Såväl Österrikes polissambandsman som företrädaren för en västerländsk beskickning beskrev fortsatta reformer som prioriterade av georgiska myndigheter och underströk att det fanns internationella påtryckningar i den riktningen. Polissambandsmannen konstaterade att de politiska målen kring EU- och NATO-närmanden var en viktig drivkraft, men betonade också att de georgiska reformambitioner är genuina. Beskickningens företrädare bedömde 2017 att det internationella samfundets påtryckningar, möjligen och ibland, kan vara för starka och innebära krav på alltför snabba

⁷³ Internationell organisation, 2017.

⁷⁴ Jmf avsnitt 3.1.2 och skrivningarna om de existentiella hot som identifierades av de nya makthavarna efter Rosenrevolutionen.

⁷⁵ O'Shea, Liam, *Police reform and state-building in Georgia, Kyrgyzstan and Russia*, 2014, s. 5, [url](#) (Hämtad 2019-07-17).

⁷⁶ En patrimonialistisk byråkrati kan förstås som ett byråkratiskt system där avancemang inom administrationen är baserad på personliga kontakter och gentjänster i stället för på kunskap och prestation.

⁷⁷ Kakachia, Kornely & O'Shea, Liam, *Why does police reform appear to have been more successful in Georgia than in Kyrgyzstan or Russia?*, The Journal of Power Institutions in Post-Soviet Societies, nr 13, 2012, [url](#) (Hämtad 2019-07-17).

förändringar.⁷⁸ Vid samtal 2019, som tidigare nämnt, beskriver en västerländsk beskickning istället en avstannad entusiasm för reformer⁷⁹ och EMC uppger att rättsväsendets utveckling har avstannat sedan 2016.⁸⁰

Vad gäller framtida reformer ska myndigheten *Data Protector Inspector* omorganiseras i september 2019 till en ny institution kallad *State Inspector Office* (SIO) och ges i uppdrag att utreda brott som begåtts av polis.⁸¹ Internutredningarna sköts idag av åklagare vilket är problematiskt, enligt GYLA, eftersom polis och åklagare har mycket starka kopplingar till varandra och kan vara svåra att separera.⁸² Utredningsansvaret övergår till den nya mekanismen men åklagare ska även fortsättningsvis besluta om och väcka åtal.⁸³ SIO ska vara organisatoriskt oberoende av inrikesministeriet och säkerhetstjänsten.⁸⁴ Det är dock oklart hur organisationen ska finansieras och implementeringen dröjer därför.⁸⁵ TI uppger att beslutet om att upprätta den interna utredningsmekanismen är ett steg framåt men att det finns hållrum och att det är för tidigt att säga om den kommer att bli effektiv eller inte. Det finns en handlingsplan för personal, SIO ska bestå av polisinspektörer, en specialenhet för häktning, en teknisk grupp och en analytisk grupp. Hela implementeringen av mekanismen har som sagt försenats p.g.a. att det inte finns någon finansiering och TI ser en risk för att detta endast är symbolpolitik. I april 2019 bedömde TI att SIO:s effektivitet skulle komma att bero på vem som tillsattes på posten som generaldirektör. Den vid tidpunkten var den sittande generaldirektören inte särskilt uppskattad och hennes tjänstgöringstid skulle löpa ut i juli 2019. Detta, menade TI, kunde vara en anledning till att regeringen hade avvaktat med att sätta en budget och tillsätta personal.⁸⁶ SIO är operativ sedan maj 2019 och i början av juli tillträdde dess nya chef (med titeln *State Inspector*).⁸⁷

3.1.2. Organisatorisk struktur

Polisen är en del av inrikesministeriet, som har en såväl funktionell som geografisk indelning. På central nivå är ministeriet organiserat i ett större antal enheter:

- Administration of the Ministry (Department)
- General Inspection (Department)
- Economic Department
- Logistics Department
- Human Resources Management Department

⁷⁸ Österrikes polissambandsman, möte i Tbilisi, Georgien, 2017-04-05; Västerländsk beskickning A.

⁷⁹ Västerländsk beskickning D.

⁸⁰ EMC, 2019.

⁸¹ GYLA, 2019; Georgien, Office of the Public Defender, möte med företrädare i Tbilisi, Georgien, 2019-04-30; Internationell organisation, 2019.

⁸² GYLA, 2019.

⁸³ TI, 2019; Office of the Public Defender, 2019.

⁸⁴ Office of the Public Defender, 2019.

⁸⁵ Ibid.; TI, 2019.

⁸⁶ TI, 2019.

⁸⁷ Georgien, State Inspector Service, *About us*, [odaterad], [url](#) (Hämtad 2019-08-28).

- Forensic-Criminalistics Department
- Information-Analytical Department
- Central Criminal Police Department
- Patrol Police Department
- National Central Bureau of Interpol in Georgia (Department)
- Special and Emergency Operations Center
- Research and Development Department
- International Relations Department
- Human Rights Protection and Monitoring Department
- Public Relations Department
- Internal Audit Department
- Operative Department
- Migration Department
- Legal Department
- Strategic Pipelines Protection Department (SPPD)
- Special Tasks Department.⁸⁸

Därutöver finns på central nivå bl.a. den georgiska gränspolisen (som är ett separat organ men som sorteras in under inrikesministeriet) samt en polisakademi. Den geografiska organisationen består av en regional organisation som i stort sammanfaller med Georgiens administrativa indelning i regioner.⁸⁹ Fokus för denna rapport är främst patrull- och kriminalpolisen samt i viss mån polisakademin.

Georgiens säkerhetstjänst och kontrapionageverksamhet var tidigare en del av inrikesministeriet⁹⁰, men är sedan 2015 en självständig myndighet (*State Security Service of Georgia*, SSS). SSS ansvarar även för att bekämpa terrorism och korruption.⁹¹

Enligt en företrädare har inrikesministeriet mellan 30 000 och 35 000 anställda, varav personal inom patrullpolisen (de poliser som öppet rör sig uniformerat på gatorna) utgör mellan 4 500 och 5 000.⁹²

Österrikes polissambandsman bedömer att polisorganisationen alltjämt är extremt vertikal. Det finns ett stort kontrollbehov hos polisledningen och i många frågor krävs inrikesministerns godkännande.⁹³

Inom inrikesministeriet har en enhet för mänskliga rättigheter skapats. Enheten har en övervakande funktion och följer tillämpningen av hatbrottsaspekter i enskilda utredningar⁹⁴ och utredningar gällande

⁸⁸ Georgien, Inrikesministeriet, *Statute of the Ministry of Internal Affairs of Georgia*, [odaterad], [url](#) (Hämtad 2019-07-17); Georgien, Inrikesministeriet, *Structure of the Ministry*, 2013, [url](#) (Hämtad 2019-07-17).

⁸⁹ Ibid.

⁹⁰ Jamestown Foundation, *Georgia Establishes New State Security Service*, 2015-07-29, *Eurasia Daily Monitor*, vol. 12, nr 142, [url](#) (Hämtad 2019-07-17).

⁹¹ Georgien, Säkerhetstjänsten, *State Security Service of Georgia*, [odaterad], [url](#) (Hämtad 2019-07-17).

⁹² Georgien, Inrikesministeriet, möte med företrädare i Tbilisi, Georgien, 2017-04-06.

⁹³ Österrikes polissambandsman.

⁹⁴ GYLA, 2019; Office of the Public Defender, 2019; EMC, 2019.

könsbaserat våld/våld i hemmet⁹⁵. Enligt GYLA fungerar enheten väl.⁹⁶ Ombudsmannen uppger likaså att enheten arbetar väl och reagerar snabbt samt att hanteringen av dessa ärenden och förhållningssättet har förbättrats avsevärt tack vare denna enhet.⁹⁷ En internationell organisation uppger att avdelningen fungerar ”ganska bra”, människorättsenheten är involverad i varje steg i utredningarna och utredande enheter måste meddela dem när hatbrottsindikationer föreligger. Enheten genomför dock inte några egna utredningar.⁹⁸

3.1.3. Utbildning och kunskap

Rekrytering av patrullpolisaspiranter till polisakademin föregås enligt inrikesministeriet av tester och intervjuer. Utbildningen är idag sex månader lång (nio månader inklusive praktik).⁹⁹ Österrikes polissambandsman är kritisk till utbildningens korta längd och konstaterar att reformplaner talar för att utbildningen ska kortas ned snarare än förlängas. Sambandsmannen betonar att det krävs betydligt mer utbildning än de nuvarande sex månaderna för att bli utredare inom polisen.¹⁰⁰ Befordran leder till påbyggnadskurser på akademien, som tillhandahåller kandidat- och magisterprogram.¹⁰¹ Den grundläggande polisutbildningen kan dock inte jämföras med en europeisk polisutbildning utan snarare med den som ges vid en amerikansk polisakademi.¹⁰² Åklagarmyndigheten och inrikesministeriet arrangerar därtill utbildningar om hatbrott som riktar sig mot åklagare och utredare.¹⁰³

Ombudsmannens företrädare ser bl.a. bristande effektivitet som ett kvarstående problem hos den georgiska polisen. Polisen är fortfarande alltför beroende av erkännanden och vittnesmål eftersom de tillämpar en bristande utredningsmetodik som i hög grad vilar på erkännanden och närmast utesluter annan bevisning.¹⁰⁴ Även åklagarmyndighetens företrädare riktar kritik mot polisens brottsutredningar. Förbättringar på detta område har skett men företrädarna konstaterar att kvaliteten varierar inom polisen.¹⁰⁵ TI:s företrädare upplever att polisen inte är särskilt kvalificerad och lyfter liksom andra källor fram att problemen ligger i kvaliteten på utredningar, men även i bristande kunskap och skicklighet. Enligt TI försöker polisen göra ett gott arbete men det är inte alltid de förstår order eller nya policyer.¹⁰⁶ GYLA uppger att det finns brister i polisens förmåga att samla in bevisning.¹⁰⁷

⁹⁵ Office of the Public Defender, 2019; EMC, 2019.

⁹⁶ GYLA, 2019.

⁹⁷ Office of the Public Defender, 2019.

⁹⁸ Internationell organisation, 2019.

⁹⁹ Inrikesministeriet, 2017.

¹⁰⁰ Österrikes polissambandsman.

¹⁰¹ Inrikesministeriet, 2017.

¹⁰² Österrikes polissambandsman.

¹⁰³ GYLA, 2019.

¹⁰⁴ Office of the Public Defender, 2017.

¹⁰⁵ Georgien, Åklagarmyndigheten, möte med företrädare i Tbilisi, Georgien, 2017-04-04.

¹⁰⁶ TI, 2019.

¹⁰⁷ GYLA, 2019.

Österrikes polissambandsman är också i någon mån kritisk till polisens utredningsfärdigheter – det finns mycket utrymme för förbättringar – och relaterar dessa problem inte bara till den georgiska sidan utan även till det internationella samfundet (att amerikanska praktiska metoder i för hög grad kopieras). Möjligen, och i motsats till ombudsmannen, ser den österrikiske polissambandsmannen en positiv utveckling av den från början sovjetiska synen på erkännanden i förhållande till teknisk bevisning. Polis och åklagare har idag fokus på teknisk bevisning.¹⁰⁸ Företrädaren för en västerländsk beskickning kopplar denna utveckling till den mycket långtgående, och ur ett europeiskt rättsligt perspektiv väl långtgående, bestämmelsen i artikel 247¹⁰⁹ i den georgiska straffprocesslagen, enligt vilken en åtalad helt har möjlighet att råda över sitt vittnesmål. Bestämmelsen är således den motsatta i relation till, och utgör en reaktion mot det ovan beskrivna, sovjetiska mönstret.¹¹⁰

Enligt företrädaren för den västerländska beskickningen kunde polisen fram till 2016 tvinga personer att följa med till polisstationer för att lämna vittnesmål. Detta har förändrats sedan januari 2016 – polisen kan tvinga ett vittne att vittna först efter beslut av åklagare – vilket företrädaren ser som den viktigaste lagstiftningsförändringen under senare år.¹¹¹

Företrädaren för en annan västerländsk beskickning uppger att poliser som tar emot medborgare i behov av skydd är medvetna om sina åtaganden och vet vad de ska göra, men betonar samtidigt att polisens agerande beror på den enskilde företrädaren.¹¹² GYLA uppger likaså att polisen svarar på anmälningar men att reaktionerna kan variera – ibland uppvisar polisen professionella förmågor och gör allt den kan, ibland förekommer brister.¹¹³ TI uppger att polisen kan vara ovillig att upprätta en anmälan vid mindre förseelser p.g.a. den arbetsbörda det innebär. De vägrar dock inte att upprätta en anmälan om man uppmanar dem till det, även om de initialt uppvisar ovilja. Vid allvarligare brott svarar dock polisen ganska effektivt enligt TI.¹¹⁴

3.1.4. Legalt ramverk

Utöver den ovan refererade straffprocesslagen trädde en ny polislag i kraft 2014. Lagen definierar:

[...] basic principles of the Georgian police activities, the legal grounds for organisational structure of the police, its functions, measures to be carried out by the police and legal

¹⁰⁸ Österrikes polissambandsman.

¹⁰⁹ Georgien, Lagstiftande organ, *Criminal Procedure Code of Georgia*, 2009-10-09, [url](#) (Hämtad 2019-07-17).

¹¹⁰ Västerländsk beskickning A.

¹¹¹ Ibid.

¹¹² Västerländsk beskickning C.

¹¹³ GYLA, 2019.

¹¹⁴ TI, 2019.

forms of exercising police authority, procedure for serving in the police, legal and social protection guarantees of police officers and control over police activities.¹¹⁵

Därutöver har den georgiska polisen antagit en uppförandekod (*Georgian Police Code of Ethics*).¹¹⁶

3.1.5. Resurser

Företrädaren för en internationell organisation beskriver polisens närvaro och synlighet som god i hela landet. Sedan ca 2008-2009 kan man tydligt se att polisen penetrerar hela landet (här avses inte utbrytarrepublikerna Abchazien och Sydossetien) och även är närvarande i byar i mer otillgängliga bergsområden. På samma sätt gör företrädaren en positiv bedömning av polisens vilja att agera.¹¹⁷

Flera källor beskriver i varierande ordalag polisens budgetresurser som tillfredsställande. Företrädaren för en internationell organisation noterar att polisens budget minskades för året 2017, men bedömer resurserna som tillräckliga.¹¹⁸ GYLA pekar på att aktörerna inom rätts- och säkerhetssektorn, inklusive polisen, får mycket internationellt stöd och anser inte att de är underfinansierade. Resursfrågan handlar snarare om aktörernas effektivitet.¹¹⁹ Företrädaren för en västerländsk beskickning talar dock om ett överansträngt system, såväl inom kriminal- som patrullpolisen.¹²⁰

Flera källors bedömning av löneläget är snarlik. Företrädaren för en internationell organisation konstaterar att polisens löner är möjliga att leva på. Vissa förmåner avskaffades under 2017, men lönerna har inte sänkts. Dagens situation kontrasteras mot en tidigare då lönerna var mycket låga och enskilda polisers huvudsakliga inkomstkälla i praktiken erhöles genom mutor.¹²¹ GYLA beskriver polisens löner på ett liknande sätt. Lönerna är inte höga men adekvata – en polis kan försörja sin familj med sin lön – och lönenivån är inte ett argument för korruption.¹²²

3.1.6. Representation

Enligt en multinationell icke-statlig organisation PMMG (*Public Movement Multinational Georgia*) finns minoritetsrepresentation endast på låg nivå och inte på beslutsfattande positioner inom polisen. Att tillhöra en etnisk minoritet utgör enligt företrädaren en negativ faktor för en individs karriärutveckling inom polisen.¹²³ EMC beskriver frånvaron av religiösa

¹¹⁵ Georgien, Lagstiftande organ, *Law of Georgia on Police*, 2013-10-04, [url](#) (Hämtad 2019-07-17).

¹¹⁶ Georgien, *Georgian Police Code of Ethics*, 2013, [url](#) (Hämtad 2019-07-17).

¹¹⁷ Internationell organisation, 2017.

¹¹⁸ Ibid; GYLA, 2017.

¹¹⁹ GYLA, 2017. Frågan om rätts- och säkerhetssektorns resurser återkommer i kommande avsnitt. GYLA:s uttalande får anses gälla även för övriga institutioner.

¹²⁰ Västerländsk beskickning A.

¹²¹ Internationell organisation, 2017.

¹²² GYLA, 2017.

¹²³ Public Movement Multinational Georgia (PMMG), möte med företrädare i Tbilisi, Georgien, 2017-03-31.

minoriteter inom polisen som ett allvarligt problem – muslimer anställs inte ens på låg lokal nivå.¹²⁴

Andelen kvinnor bland administrativ personal inom polisen är enligt *Anti-Violence Network of Georgia* (AVNG) 50 procent. Inom patrullpolisen är dock andelen kvinnor mycket lägre och på beslutsfattarnivå finns knappt några kvinnor alls.¹²⁵ GYLA uppger att kvinnors representation generellt sett är mycket låg inom Georgiens institutioner, i parlamentet finns t.ex. endast 13 kvinnliga ledamöter. Andelen kvinnliga poliser är låg, särskilt ute i regionerna. Det finns något fler kvinnliga poliser i Tbilisi, men det uppfattas generellt som ett manligt yrke.¹²⁶

3.2. Polisens integritet

3.2.1. Förtroende

Polisen har ett ganska gott förtroende hos allmänheten enligt TI¹²⁷, vilket bekräftas av opinionsundersökningar av *Center for Insights in Survey Research* och *Caucasus Research Resource Center* (CRRC) där 50 respektive 48 procent av respondenterna ansåg att polisen gör ett bra arbete. I studien av Center for Insights in Survey Research svarade 43 procent att polisens arbete inte var bra ("unfavorable"), medan endast 14 procent i CRRC:s studie ansåg att polisen gör ett dåligt eller mycket dåligt arbete.¹²⁸

Allmänhetens förtroende för polisen har minskat på senare år enligt TI. Att polisen har tappat stort i förtroende bekräftas av resultaten i studien av Center for Insights in Survey Research; i maj 2013 ansåg 88 procent av de tillfrågade att polisens gjorde ett bra arbete men i april 2018 var endast 50 procent av den uppfattningen.¹²⁹ I relation till andra statliga institutioner har polisen dock ett relativt högt förtroende. Enligt TI beror detta på att poliser inte tar emot mutor och att patrullpolisen är synlig samt uppvisar en god attityd i kombination med att brottsligheten är på en relativt låg nivå.¹³⁰

3.2.2. Korruption och annan otillbörlig påverkan

Läs mer om korruption och annan otillbörlig påverkan i [avsnitt 2.4](#).

Flera konsulterade källor fäster uppmärksamhet vid politiseringen av polisen. TI bedömer inrikesministeriet, och därmed polisen, som en mycket politiserad och toppstyrd institution som är föremål för politisk påverkan.

¹²⁴ EMC, 2017.

¹²⁵ Anti-Violence Network of Georgia (AVNG), möte med företrädare i Tbilisi, Georgien, 2017-03-31.

¹²⁶ GYLA, 2019.

¹²⁷ TI, 2019.

¹²⁸ Center for Insights in Survey Research, *Public Opinion Survey: Residents of Georgia April 10-22, 2018*, april 2018, s. 4, [url](#) (Hämtad 2019-07-17); Caucasus Research Resource Center (CRRC), *NDI: Public attitudes in Georgia April 2019. PREFPOLC: How would you rate the performance of Georgian Police?*, april 2019, [url](#) (Hämtad 2019-07-17).

¹²⁹ Center for Insights in Survey Research, s. 8.

¹³⁰ TI, 2019.

EMC anser likaså att polisen inte är en oberoende institution. Inrikesministern leder polisen operativt och tillhör dessutom det styrande partiet. EMC anser att polisen bl.a. inte har hållit sig inom lagens ramar i förhållande till demonstrationer mot det styrande partiet. Därutöver kan polis och åklagare, enligt EMC, proaktivt initiera fall mot politiskt oppositionella.¹³¹ Lifos har tidigare rapporterat om politiskt motiverade repressalier mot oppositionella i Georgien och bedömt att det förekommer politiskt motiverade rättsfall – men uteslutande mot högprofilerade företrädare för det tidigare politiska styret.¹³²

Till skillnad från viss påstådd politisering av polisen kan konstateras att ett framgångsrikt antikorrupsionsarbete vad gäller mottagandet av mutor har bedrivits inom den georgiska statsapparaten generellt och inom polisen i synnerhet (se [avsnitt 3.1.1.](#)). Österrikes polissambandsman bekräftar den bild som tidigare tecknats: från patrullerande polis upp till utredningsnivå förekommer mycket lite (eventuellt ingen) korruption inom kriminalpolisen.¹³³ Även TI uppmärksammar framgångarna i antikorrupsionsarbetet som bedrivits sedan 2004 och konstaterar att Georgien presterar bra vad gäller den sorts korruption som handlar om att behöva betala mutor för att få tillgång till offentlig service.¹³⁴

3.2.3. Organiserad brottslighet

Medlemskap i kriminella organisationer (konsulterade källor använder genomgående det ryska begreppet *vory v zakone*, med betydelsen ”tjuvar i lagen”) kriminaliserades under det tidigare styret¹³⁵, som en del av dess fokus på att attackera den organiserade brottsligheten på hög nivå. Detta arbete rönt, enligt företrädaren för en västerländsk beskickning, stora framgångar. Problematiska metoder användes dock och rättssäkerheten åsidosattes.¹³⁶ Samma företrädare uppger att det idag inte finns någon organiserad brottslighet på hög nivå i Georgien och argumenterar för att rättsvårdande myndigheter skulle agera direkt om enskilda utsattes för hot från organiserad brottslighet.¹³⁷

Företrädaren för en annan västerländsk beskickning vidgår att georgiska myndigheters kamp mot den organiserade brottsligheten var framgångsrik under 2000-talet och satte punkt för den situation som rådde under 1990-talet då kriminella gäng, som fanns redan under sovjettiden, trakasserade hela det georgiska samhället. Företrädaren gör dock gällande att delar av dessa kriminella element flyttade till Europa och att kopplingarna till

¹³¹ EMC, 2017.

¹³² Se vidare Migrationsverket, Lifos, Center för landinformation och landanalys inom migrationsområdet, *Lifosrapport: Georgien - Politiskt motiverade repressalier och våld mot oppositionella (version 2.0)*, 2019-06-28, [url](#) (Hämtad 2019-07-17).

¹³³ Österrikes polissambandsman.

¹³⁴ TI, 2017.

¹³⁵ Office of the Public Defender, 2017.

¹³⁶ Västerländsk beskickning A.

¹³⁷ Ibid.

Georgien finns kvar. Rekrytering sker fortfarande i det georgiska samhället som är litet och där personliga lojaliteter spelar roll.¹³⁸

3.2.4. Övergrepp av polis

EMC uppger att det i Georgien, liksom i alla länder, förekommer övergrepp och övervåld av polis. De flesta fall av polisbrutalitet och bevisplantering inträffade under perioden innan regimskiftet 2012. Ett klassiskt *modus operandi* var exempelvis att polisen planterade droger för att kunna gripa en misstänkt person. De höga straffsatserna för droginnehav i Georgien gjorde metoden särskilt problematisk. Bevisplantering och övervåld sker fortfarande, i regel när polisen har information om att en person använder eller hanterar droger men saknar bevis. Trots eventuella misstankar om oegentligheter i polisens förfarande ställer domare i regel inte frågor kring detta. Kvotsystemet inom polisen – där en enskild polis förväntas genomföra ett antal gripanden – är en del av problematiken. Även polisens behov av informanter leder till bevisplantering och övervåld.¹³⁹

Enligt GYLA är polisen fortfarande ”post-sovjetisk”¹⁴⁰ i den bemärkelsen att man baserar mycket av sitt utredningsarbete på erkännanden och inte fullt ut anammar polisens viktigaste uppgift som en del av samhällets service i förhållande till medborgarna. Förhållandena i Georgien är dock klart bättre än i andra post-sovjetiska stater. Övervåld och bevisplantering återkom dock under 2017 (en praxis som man hade lyckats bli av med efter 2012). Sedan den senare delen av 2018 har GYLA emellertid inte fått in några rapporter om att bevisplantering förekommer. Det finns därtill en positiv trend inom polisen och åklagarmyndigheten att i större utsträckning använda sig av teknisk bevisning istället för erkännanden.¹⁴¹

Enligt EMC är polisövervåld inget nytt. Situationen är bättre i häkten än vad som var fallet tidigare, men fortsatta problem finns inom vissa polisenheter. Före 2012 fanns stora problem med mötesfriheten eftersom polisbrutalitet mot deltagare var vanligt. Idag kan däremot inte sådana problem observeras.¹⁴² Här bör dock de våldsamheter som förekom i samband med protestaktioner i Tbilisi i juni 2019 noteras.¹⁴³

En företrädare för ombudsmannen uppger att de poliser som gjort sig skyldiga till människorättsbrott före 2012 bör ställas till svars. Det är specifika fall som ombudsmannen rapporterade om redan då övergreppen pågick. De flesta fall av polisbrutalitet är att hänföra till perioden före 2012, det har dock även senare förekommit anklagelser om tortyr, illabehandling och beslagtagna egendom. Dessa fall har ofta lett till åtal mot de utpekade

¹³⁸ Västerländsk beskickning B.

¹³⁹ EMC, 2017.

¹⁴⁰ Med ”post-sovjetisk” avses i denna bemärkelse att polisen präglas av de polisiära tendenser som existerade i Sovjetunionen. Polisens främsta mål var inte att skydda medborgarna utan att skydda och tjäna statsmakten och sin egen position som maktfaktor.

¹⁴¹ GYLA, 2017; GYLA 2019.

¹⁴² EMC, 2017.

¹⁴³ Se Migrationsverket, 2019, s. 15 f.

poliserna och enligt företrädaren går det inte att tala om ett systematiskt problem efter 2012.¹⁴⁴

Polisvåldet har enligt Österrikes polissambandsman minskat. Förbättringen gäller även förekomsten av andra trakasserier från polisen. Polissambandsmannen är dock inte lika positiv till situationen i landets häkten. Det förekommer fortfarande, likt under det förra styret, anklagelser om illabehandling, men inte i sådan omfattning att den är systematisk.¹⁴⁵ En internationell organisation uppger likaså att illabehandling inte är ett systematiskt problem inom polisen men att det förekommer isolerade fall. Polisens kan därtill vara burdus och deras finkänslighet behöver förbättras.¹⁴⁶

Ombudsmannen uppger också att det förekommer fall där polisen (utredare, patrullpolis eller trafikpolis) kränker enskildas rättigheter och att det görs anmälningar mot polisen. Under 2018 minskade dock antalet anmälningar, samtidigt som annan statistik tyder på ett ökat antal skador i häkten. Problemen finns särskilt i Adjara-regionen enligt ombudsmannen.¹⁴⁷

Under intervjuer med intagna/tidigare frihetsberövade mottogs nästan inga anklagelser om illabehandling av poliser, konstaterar Europarådets kommitté mot tortyr och omänsklig och förnedrande behandling eller bestraffning efter ett besök i september 2018. Därtill var mycket få av de mottagna anklagelserna trovärdiga enligt kommittén. Sammanfattningsvis fick kommittén ett positivt intryck av inrikesministeriets arbete med att bekämpa polisvåld och illabehandling.¹⁴⁸

3.2.5. Intern och extern kontroll

Straffrihet inom polisen är fortfarande ett problem enligt EMC. Civilsamhället har därför under lång tid efterfrågat ett oberoende organ för att utreda brott som begås av poliser i tjänst.¹⁴⁹ Beslut har fattats om att upprätta en intern kontrollmekanism i september 2019. Data Protector Inspector ska omorganiseras till den nya organisationen SIO som ska ges i uppdrag att utreda brott som begåtts av polis (läs mer i [avsnitt 3.1.1](#)).¹⁵⁰

Enligt konsulterade experter är straffrihet utbredd exempelvis när det gäller polisens plantering av droger eller annat bevismaterial. Det rör sig inte om samma medvetna systematik som under det tidigare styret då syftet var att

¹⁴⁴ Office of the Public Defender, 2017.

¹⁴⁵ Österrikes polissambandsman.

¹⁴⁶ Internationell organisation, 2019.

¹⁴⁷ Office of the Public Defender, 2019.

¹⁴⁸ Europarådets kommitté mot tortyr och omänsklig och förnedrande behandling eller bestraffning, *Report to the Georgian Government on the visit to Georgia carried out by the European Committee for the Prevention of Torture and Inhuman or Degrading Treatment or Punishment from 10 to 21 September 2018*, 2019-05-10, s. 4, [url](#) (Hämtad 2019-07-17).

¹⁴⁹ EMC, 2017.

¹⁵⁰ GYLA, 2019; Office of the Public Defender, 2019; Internationell organisation, 2019.

totalt utrota brottsligheten. Det är mer av en traditionell företeelse som ofta har sin grund i frustration över att inte kunna säkra bevis gentemot personer man tror sig veta är skyldiga.¹⁵¹

GYLA menar att man alltså kan skönja ett mönster där makthavare och tjänstemän tenderar att skydda varandra. Detta gäller även tjänstemän på låg nivå. Trots de stora framsteg som gjorts när det gäller att radera mönster av strafffrihet, finns alltså en djupt rotad men övergående kultur av att det bär emot att erkänna att staten begått fel. Civilsamhället efterfrågar således en oberoende utredningsmyndighet, separerad från polisledningens kontroll.¹⁵² Den mekanism som finns idag, polisens generalinspektion, utövar en funktion för att utreda brott begångna av polis, men den kontrolleras fullständigt av inrikesministern (som också styr polisväsendet).¹⁵³

Brottslig verksamhet som begås av en enskild polisman ska utredas av åklagare, uppger EMC. Gäller det mutbrott kopplas även säkerhetstjänsten in. Problem som påpekas av internationella aktörer och det lokala civilsamhället är att det finns många länkar mellan dessa aktörer och man propagerar därför för ett oberoende kontrollorgan.¹⁵⁴

En internationell organisation menar att ett av de stora problemen hos polisen är internutredningsmekanismen. Denna är inte oberoende och kollegor skyddar varandra. Händelserna 2012 visade på rådande strafffrihet och organisationen faller in i kören av aktörer som vill se en oberoende institution för internutredningar.¹⁵⁵

Företrädaren för organisationen menar att poliser inte bör utreda poliser. Om inte en oberoende myndighet skapas bör åklagarmyndigheten sköta utredningarna från start och inte kopplas in först när konkreta brottsmisstankar konstaterats. Som det ser ut idag finns internutredningsfunktionen inom polisen.¹⁵⁶

Enligt lag ska en anmälan mot polis skickas till åklagare, men i praktiken kan generalinspektoratet inom inrikesministeriet klassificera polismannens förseelse som ett disciplinfall, inte ett brott uppger GYLA. På så sätt undviker man att koppla in åklagarmyndigheten.¹⁵⁷

¹⁵¹ Experter med mycket god insyn i det georgiska domstolsväsendet, möte i Tbilisi, Georgien, 2017-04-03.

¹⁵² GYLA, 2017.

¹⁵³ TI, 2017.

¹⁵⁴ EMC, 2017.

¹⁵⁵ Internationell organisation, 2017.

¹⁵⁶ Ibid.

¹⁵⁷ GYLA, 2017.

Enligt chefsåklagarens senaste rapport åtalades 44 poliser för brott under 2017 och 58 under 2016, framförallt handlade detta om åtal för brott som begåtts av polisen under det förra styret.¹⁵⁸

EMC uppger att inrikesministeriet är en av de mest aktiva institutionerna i att kommunicera med civilsamhället och allmänheten, till skillnad från exempelvis åklagarväsendet som är väldigt slutet. Dessa skillnader är dock personbaserade, inte institutionaliserade.¹⁵⁹

¹⁵⁸ Georgien, Chefsåklagaren, *Report of the Chief Prosecutor of Georgia*, 2018-02-06, s. 30, [url](#) (Hämtad 2019-07-17).

¹⁵⁹ EMC, 2019.

4. Åklagarmyndigheten

4.1. Åklagarmyndighetens kapacitet

4.1.1. Organisatorisk struktur

Åklagarmyndigheten lyder under justitieministeriet och är tillsammans med polisen involverad i brottsutredningar. Georgien har inte hörsammat externa råd om att separera åklagarmyndighetens utredande del från dess åtalande del.¹⁶⁰ Det är beslutat att den åtalande delen av myndigheten ska separeras från justitiedepartementet och underställas en chefsåklagare som i sin tur ska vara oberoende från justitieministern (som på så vis inte ska kunna påverka om ett enskilt åtal ska väckas eller inte).¹⁶¹ Det finns även planer på att reformera straffprocesslagstiftningen för att minska åklagarnas starka kontroll över förundersökningar och stärka utredarnas oberoende.¹⁶²

Åklagarmyndigheten har egna utredare som ska samarbeta med polisen. Det händer dock att åklagaren inte bara leder förundersökningen utan blandar sig i en rad utredningstekniska åtgärder istället för att fokusera på processuella aspekter.¹⁶³ Åklagarmyndigheten har bestämmanderätt över vilka utredningar de ska ta ansvar för och tenderar att lämna svåra eller olösliga fall till polisen. Inleder polisen en förundersökning finns en skyldighet att informera åklagarmyndigheten som då kan ta över fallet.¹⁶⁴

Åklagarmyndigheten finns representerad över hela landet och är den institution som tillsammans med polisen kan ta emot brottsanmälningar.¹⁶⁵ Enligt åklagarmyndigheten består dess centrala aktivitet av att bedriva brottsutredningar i enlighet med georgisk lagstiftning, överse implementeringen av lagstiftning av straffrättslig karaktär, överse det georgiska fängelsesystemet och driva den georgiska statens intressen i brottmål. Utöver detta har åklagarmyndigheten en samordnande strategisk roll när det gäller brottsbekämpning.¹⁶⁶ Myndigheten har också en roll i att assistera säkerhetstjänsten i korruptionsfall.¹⁶⁷

Under de senaste åren har åklagarmyndigheten haft påtagliga problem med kontinuitet. Åren 2013–2015 byttes chefsåklagaren ut flera gånger vilket påverkade myndighetens styrning och effektivitet. På rekommendation från Venedigkommissionen och USA har förändringar skett kring chefsåklagarens utnämning. Förändringarna implementerades i november 2015 och innebär att premiärministern inte längre har makt att utnämna

¹⁶⁰ TI, 2017.

¹⁶¹ Internationell organisation, 2017.

¹⁶² Internationell organisation, 2019.

¹⁶³ Ibid.; Österrikes polissambandsman.

¹⁶⁴ Österrikes polissambandsman.

¹⁶⁵ EMC, 2017.

¹⁶⁶ Georgien, Åklagarmyndigheten, *Activities of the Prosecutor's Office*, [odaterad], [url](#) (Hämtad 2019-07-17).

¹⁶⁷ Åklagarmyndigheten, 2017.

chefsåklagaren utan istället nominerar tre kandidater. Därefter ska en av kandidaterna nomineras av ett råd som bl.a. består av åklagare och slutligen godkännas av parlamentet. Denna process ses som en garanti för att chefsåklagaren inte ska kunna utsättas för extern påverkan. Chefsåklagaren utses för en tjänstgöringsperiod omfattande sex år.¹⁶⁸

4.1.2. Utbildning och kunskap

För att bli åklagare krävs juristexamen samt att den kandiderande åklagaren antas till åklagarmyndighetens praktikprogram. Efter genomförd praktik antas de mest framstående praktikanterna för provtjänstgöring.¹⁶⁹

Åklagarmyndighetens förundersökningar är enligt en lokal icke-statlig organisation generellt sett ineffektiva. Ett problem är att brottsoffer har begränsade rättigheter, bl.a. har de inte rätt till målsägarbiträde eller att höras i rätten. Rent juridiskt är brottsoffret inte en processpart utan denna roll innehar staten. Brottsoffer hörs sällan i rätten. Även om åklagarmyndigheten för offrets talan bör man betrakta brottsoffrets ställning i rättsapparaten som svag, särskilt i förhållande till den anglosaxiska rättskultur som präglar georgisk straffrätt.¹⁷⁰

GYLA uppger att basala brister kan identifieras i åklagarnas kunskaper om mänskliga rättigheter. Den yngre generationen åklagare är bättre men det handlar om åtminstone 500 åklagare som måste skolas om.¹⁷¹

Enligt den georgiska åklagarmyndigheten har de allra flesta åklagare generell kompetens men särskild utbildning krävs för att arbeta med minderåriga, korruption, penningtvätt och avancerad ekonomisk brottslighet.¹⁷² Åklagarmyndigheten och inrikesministeriet arrangerar därtill utbildningar om hatbrott vilka riktar sig mot åklagare och utredare.¹⁷³

Österrikes polissambandsman beskriver ett viktigt skifte där både polis och åklagare har ändrat fokus från erkännande till teknisk bevisning, vilket är någonting som bryter helt med den sovjetiska traditionen.¹⁷⁴

Vitnnesskyddsprogram drivs företrädesvis av inrikesministeriet och förvaltas av polisen. Sedan några år tillbaka finns dessutom ett parallellt vitnnesskyddsprogram som helt drivs av åklagarmyndigheten.¹⁷⁵

¹⁶⁸ Ibid.

¹⁶⁹ EMC, 2017.

¹⁷⁰ Lokal icke-statlig organisation, möte med företrädare i Tbilisi, Georgien, 2017-04-05.

¹⁷¹ GYLA, 2017.

¹⁷² Åklagarmyndigheten, 2017.

¹⁷³ GYLA, 2019.

¹⁷⁴ Österrikes polissambandsman.

¹⁷⁵ Experter med mycket god insyn i det georgiska domstolsväsendet.

4.1.3. Representation

Inom åklagarmyndigheten utgörs ca 50 procent av personalen av kvinnor. Generellt sett är kvinnor representerade inom flertalet yrkeskategorier förutom på seniora beslutsfattarnivåer där de är underrepresenterade.¹⁷⁶

Det finns inga tillgängliga uppgifter om etnisk representation inom åklagarmyndigheten.

4.2. Åklagarmyndighetens integritet

4.2.1. Förtroende

Allmänhetens förtroende för åklagarmyndigheten är lågt.¹⁷⁷ TI beskriver tilliten till rättsväsendet som ”extremt låg” och i jämförelse med andra statliga institutioner har åklagarväsendet, tillsammans med domstolsväsendet, lägst förtroendet hos allmänheten.¹⁷⁸

Åklagarmyndigheten uppger att den senaste nationella opinionsundersökningen beträffande allmänhetens syn på rättsväsendet genomfördes år 2010 och i viss mån kan spegla de förhållanden som rådde då, dvs. under det förra styret. Av undersökningen framkom uppgifter om att de flesta ser negativt på åklagarmyndigheten som ”statens bödel”. Myndigheten arbetar med att försöka bygga upp en image som en viktig och integrerad del av samhället, bl.a. satsas det stort på att marknadsföra myndigheten i media och ha en ökad dialog med medborgarna. Det planeras även för en ny nationell undersökning där även lokala undersökningar ska genomföras i syfte att utvärdera lokala åklagares förtroende hos lokalbefolkningen.¹⁷⁹ Den senaste trenden är enligt åklagarmyndigheten ett ökat förtroende.¹⁸⁰

Ombudsmannen uppger att det finns statliga undersökningar som visar ett ökat förtroende för rättssystemet men kontrasterar sådana resultat mot den kritik som riktas från civilsamhället och icke-statliga undersökningar som visar på ett fortsatt lågt förtroende.¹⁸¹

I en undersökning av Center for Insights in Survey Research från 2018 var de flesta respondenter missnöjda med åklagar- och domstolsväsendets arbete. 52 procent ansåg att åklagarväsendet inte gjorde ett bra arbete (”unfavorable”) och endast 26 procent ansåg att arbetet var bra (”favorable”). Liksom polisen har åklagarmyndigheten tappat i förtroende sedan maj 2013 då 71 procent ansåg att åklagarmyndigheten gjorde ett bra arbete.¹⁸² Enligt data från CRRC:s undersökning som gjordes 2019 uppgav

¹⁷⁶ AVNG.

¹⁷⁷ Åklagarmyndigheten, 2017; GYLA, 2019; EMC, 2019.

¹⁷⁸ TI, 2019.

¹⁷⁹ Åklagarmyndigheten, 2017.

¹⁸⁰ Ibid.

¹⁸¹ Office of the Public Defender, 2019.

¹⁸² Center for Insights in Survey Research, s. 4, 8.

26 procent att chefsåklagarens kontor gjorde ett dåligt eller mycket dåligt arbete och 14 procent att arbetet var bra eller mycket bra.¹⁸³

4.2.2. Korruption och annan otillbörlig påverkan

Läs mer om korruption och annan otillbörlig påverkan i [avsnitt 2.4](#).

EMC konstaterar att Georgien är tämligen befriat från korruption och att detta även gäller åklagarmyndigheten. Det är i princip uteslutet att köpa sig fri från utredningar eller åtal. Det förekommer dock ett antal suspekta fall där enskilda ur den politiska oppositionen har attackerats, vilket inte har utretts ordentligt. Sådana fall är dock mycket ovanliga och handlar i första hand om en incident i västra Georgien som inträffade under sommaren 2016 då en busslast idrottsmän från Tbilisi på ett organiserat sätt attackerade ett antal kända UNM-politiker. Andra liknande fall där enskilda politiker har attackerats utan rättsligt efterspel skedde i samband med maktskiftet år 2012. Andra negativa tendenser är att polis och åklagare inte ingriper vid störande av allmän ordning vid politiska möten – de låter inte situationen eskalera på ett sådant sätt att våldsamheter utbryter men låter saken bero trots att det är olagligt att störa politiska manifestationer.¹⁸⁴

Enligt GYLA är den georgiska rättssektorn typisk för ett land under utveckling mot en fullvärdig demokrati. Även om processen har kommit längre än hos många andra länder i regionen förs fortfarande en kamp på den politiska arenan, med kraftfullt internationellt överseende, för att helt frigöra rättsväsendet från den politiska sfären. Trots att Georgien är ett framgångsexempel är det för tidigt att konstatera att rättsväsendet är helt fritt från extern påverkan. De förändringar som skett sedan maktskiftet 2012 är dock påtagliga och till det bättre: öppenheten har ökat i domstolarna och ger organisationer, media och allmänheten helt andra möjligheter att övervaka rättegångar.¹⁸⁵

Ett av de få fall där trovärdiga och omfattande anklagelser om politisk korruption förekommit, från såväl civilsamhället som internationella aktörer, är det så kallade ”Rustavi 2-fallet” som gällde politisk kontroll av en tv-kanal. Utöver detta förefaller det mest känsliga korruptionsfallet vara relaterat till upphandling inom försvarsministeriet.¹⁸⁶

Enligt GYLA är åklagare och domare ännu inte tillräckligt oberoende från varandra utan identifierar sig som samma del av statsapparaten. Som exempel attackerades en parlamentsledamot tillhörande GD utanför parlamentet och förövaren greps och straffades. Men sett i ljuset av incidenterna i västra Georgien 2016, som filmades och måste betraktas såsom lätta att utreda, ger detta ett sken av selektiv rättvisa.¹⁸⁷ EMC uppger

¹⁸³ CRRC, NDI: *Public attitudes in Georgia April 2019. How would you rate the performance of the chief prosecutor?*, april 2019, [url](#) (Hämtad 2019-07-17).

¹⁸⁴ EMC, 2017.

¹⁸⁵ GYLA, 2017.

¹⁸⁶ Ibid.

¹⁸⁷ Ibid.; GYLA, 2019.

likaså att neutraliteten i politiskt känsliga fall särskilt kan ifrågasättas när det kommer till åklagarmyndigheten. Åklagarmyndigheten beskrivs som en sluten institution som ”tittar åt ett annat håll” vid vissa politiskt känsliga ärenden, med andra ord uppvisar de en underlåtenhet att väcka åtal. Åklagarmyndighetens slutenhet är dock personbaserad snarare än institutionaliserad och myndigheten försöker öppna upp sig, enligt EMC.¹⁸⁸

Enligt EMC arbetar personer högre upp i hierarkin inom åklagar- och polisväsendet med ärenden som är betydelsefulla eller känsliga.¹⁸⁹

4.2.3. Intern och extern kontroll

Chefsåklagaren och åklagarrådet beslutar i viktiga administrativa frågor avseende åklagarmyndigheten. Disciplinära frågor avgörs av chefsåklagaren. Dessa processer är kontroversiella och präglades under den tidigare regimen av tydliga politiska drag. I dagsläget handlar det snarare om integriteten i disciplinära processer och osämja gällande befordringar än politiskt beslut. Ett nytt system för att tillsätta chefsåklagare bör rimligen vara ett steg framåt enligt EMC.¹⁹⁰

Disciplinförfarandena är svåra att få insikt i och öppenheten är begränsad enligt GYLA. Ett ärende kan initieras av vem som helst och därefter tillsätts en särskild utredning varefter beslut fattas. Disciplinförfarande kan komma ifråga för vitt skilda förseelser som sen ankomst till jobbet eller för att ha förhandlat om strafflättning utan mandat. Enligt GYLA är polis och domstol mer öppna i detta avseende vilket gör åklagarmyndighetens disciplinförfarande svårt att utvärdera och bedöma.¹⁹¹

Den georgiska åklagarmyndigheten har tagit fram och arbetar med att implementera en ny uppförandekod.¹⁹² Uppförandekoden ska stärka förutsägbarheten i vilka handlingar som leder till disciplinära konsekvenser. Under 2017 hölls 14 träningsinsatser där 307 åklagare utbildades inom professionell etik och intressekonflikter.¹⁹³

¹⁸⁸ EMC, 2019.

¹⁸⁹ Ibid.

¹⁹⁰ EMC, 2017.

¹⁹¹ GYLA, 2017.

¹⁹² Åklagarmyndigheten, 2017; Chefsåklagaren, s. 49.

¹⁹³ Chefsåklagaren, s. 49.

5. Domstolsväsendet

5.1. Domstolsväsendets kapacitet

5.1.1. Organisatorisk struktur

Georgien har en högsta domstol, två överprövningsdomstolar, brottmålsdomstolar, civilrättsliga domstolar och administrativa domstolar. I många fall har samma domstol ovanstående ansvarsområden men i olika kammare. Vissa försök har gjorts med särskilda kammare för kommersiella tvister, men dessa har inte fallit ut väl. Alla domare dömer alla måltyper men vissa är specialiserade på att döma mål med minderåriga förövare. Dessutom finns en konstitutionsdomstol (som inte berörs närmare i denna rapport). Militära rättegångar faller inom det ordinarie domstolssystemet.¹⁹⁴

Sedan 2009 har juryrättegångar introducerats. Inledningsvis gällde det endast mord men nu har antalet brottskategorier (dock endast mycket allvarliga) som avgörs genom jury ökat. Åtalade kan aktivt välja juryrättegång vilket gjordes 24 gånger under 2017. Av dessa 24 rättegångar renderade ca 25 procent i frikännande dom.¹⁹⁵

Liksom i andra postsovetjetiska länder görs en skillnad mellan brott och administrativa förseelser. I praktiken har man två olika brottslagstiftningar, en för allvarliga brott och en för mindre allvarliga brott. De senare betraktas inte som straffrättsliga ärenden och handläggs enligt en särskild ordning. Det bör dock tilläggas att även administrativa förseelser, som exempelvis störande av allmän ordning eller huliganism, kan leda till kortare frihetsberövanden.¹⁹⁶

Sedan maktskiftet 2012 har domstolarna börjat vara mer restriktiva med sitt maktmedel, exempelvis har det blivit allt vanligare med borgen istället för häktningar (som tidigare nästintill skedde per automatik).¹⁹⁷

High Council of Justice (HCJ) är den styrande administrativa delen inom domstolsväsendet och består av 15 ledamöter. Institutionens främsta funktion är att utse, befordra och avskeda domare. Den kan även initiera disciplinfall och bedömer domares kvalitet samt utser ordföranden i alla domstolar. HCJ består av nio domare, en person som utses av presidenten samt fem jurister som utses av parlamentet. Sammansättningen är i linje med de rekommendationer som Venedigkommissionen har lämnat.¹⁹⁸

Enligt de rättsexperter som har konsulterats nomineras domare till Högsta domstolen av presidenten och utnämns av parlamentet med enkel majoritet. Enligt förslag på förändringar av konstitutionen ska presidenten fräntas

¹⁹⁴ TI, 2017.

¹⁹⁵ Experter med mycket god insyn i det georgiska domstolsväsendet.

¹⁹⁶ Ibid.

¹⁹⁷ Ibid.

¹⁹⁸ TI, 2017.

mandatet att nominera domare till Högsta domstolen.¹⁹⁹ Tidigare utsågs domare till högsta domstolen och konstitutionsdomstolen av parlamentet utifrån kandidater nominerade av presidenten, i nuvarande ordning nominerar istället HCJ kandidater och parlamentet beslutar om vilka kandidater som tillsätts.²⁰⁰

Tidigare utnämnde HCJ domare med en tidsbegränsningen omfattande tio år, men efter reformer har livstidsutnämningar införts med tre års provotid. Idén bakom införandet är att domare ska sakna incitament för korruption och mottaglighet för extern påverkan.²⁰¹ HCJ gör utvärdering av domare under provotiden vilket tillsammans med en anställningsintervju utgör underlag för utnämmande på livstid. Ett antal domare har vänt sig till konstitutionsdomstolen som underkänt förfarandet såsom stridande mot konstitutionen. Förändringar är därför att vänta och hela den delen av reformpaketet har försenats.²⁰²

5.1.2. Utbildning och kunskap

TI uppger att utbildningen av domare brister i kvalitet och menar att det är ett stort problem. Utbildningsprogrammen för domare svarar inte upp mot grundläggande kvalitativa behov, vilket företrädaren menar skulle vara uppenbart för vilken jurist som helst som besöker en georgisk rättegång.²⁰³

HCJ utser första- och andrainstansdomare. En juristutbildad kandidat ansöker hos HCJ om att bli antagen till domarutbildningens akademi. Utbildningen är tio månader lång och HCJ anställer sedan de kandidater som anses vara lämpliga.²⁰⁴ EMC uppgav 2017 att det florerade rykten om fusk vid akademien.²⁰⁵

GYLA, som förutom att erbjuda rättshjälp även granskar de juridiska institutionerna, har gjort en genomgång av de intervjuer som HCJ genomfört med domarkandidater. Generellt sett kan sägas att dessa är undermåliga, särskilt när det kommer till frågor kopplade till särskilt utsatta och sårbara grupper.²⁰⁶

Experter med mycket god insyn i det georgiska domstolsväsendet uppger att internationella projekt pågår i samråd med HCJ för att ta fram träningsmoduler vid akademien som inkluderar Europadomstolens praxis. Europakonventionen utgör en del av georgisk lagstiftning. Även om implementeringen av modulerna går trögt så har antalet referenser till

¹⁹⁹ Experter med mycket god insyn i det georgiska domstolsväsendet.

²⁰⁰ Office of the Public Defender, 2019; Västerländsk beskickning A.

²⁰¹ Västerländsk beskickning A.

²⁰² Experter med mycket god insyn i det georgiska domstolsväsendet.

²⁰³ Ibid.

²⁰⁴ Ibid.

²⁰⁵ EMC, 2017.

²⁰⁶ GYLA, 2017.

Europadomstolens praxis i georgiska domar ökat.²⁰⁷ Detta bekräftas även av GYLA.²⁰⁸

GYLA uppger att det utvecklingsarbete som främst sker, med starkt internationellt stöd, är kompetenshöjande åtgärder för domare. Många är unga och som tidigare nämnts anses kvaliteten på *High School of Justice* vara undermålig. Ytterligare ett initiativ som anses vara både kapacitets- och integritetshöjande är ett digitaliseringsprojekt där alla domar kommer att vara elektroniskt tillgängliga för såväl domare som allmänhet.²⁰⁹

Enligt en västerländsk beskickning har domstolsväsendet mycket att utveckla framförallt organisatoriskt och administrativt, men är generellt sett på rätt väg.²¹⁰

5.2. Domstolsväsendets integritet

5.2.1. Förtroende

Förtroendet för hela rättsväsendet är lågt enligt flera källor.²¹¹ TI uppger att tilliten ligger på en ”extremt låg” nivå och att domstols- och åklagarväsendet placerar sig sist i jämförelse med andra statliga institutioner.²¹²

TI förklarar vidare att det låga förtroendet bl.a. beror på de fåtal, men mycket medialt uppmärksammade, kvasipolitiska fängelsestraff som delats ut till höga företrädare från den tidigare regimen. Företrädaren går så långt som att säga att förtroendet för domstolsväsendet som institution nu är nere på 1990-talsnivå. Med polisen som undantag har sannolikt allmänhetens förtroende för rättsväsendet som helhet minskat. Detta kan dock, enligt TI, vara något av en orättvis bild i förhållande till rättsväsendets faktiska funktionalitet. Pluralismen i medierapporteringen har ökat kraftigt och verkliga och påstådda misstag som begås inom rättsväsendet sprids snabbt och utan kritisk granskning. Under den tidigare regimen var media mer hårt styrd att rapportera om rättsväsendets framgång mot korruption och organiserad brottslighet. Bristen på förtroende för rättsväsendet i kombination med att media tillåts rapportera om oegentligheter har exempelvis lett till att många georgier sannolikt har uppfattningen att korruptionen i samhället är på uppgång medan detta i själva verket inte är sant.²¹³

EMC beskriver hur allmänhetens låga förtroende kvarstår, och minskar, p.g.a. att personalen inom domstolsväsendet inte har bytts ut sedan

²⁰⁷ Experter med mycket god insyn i det georgiska domstolsväsendet.

²⁰⁸ GYLA, 2017.

²⁰⁹ Ibid.

²¹⁰ Västerländsk beskickning A.

²¹¹ EMC, 2017; GYLA, 2019; TI, 2019; Office of the Public Defender, 2019; Internationell organisation, 2019.

²¹² TI, 2019.

²¹³ TI, 2017.

maktskiftet 2012 och att folk kommer ihåg deras tidigare hantering av vissa fall. Vissa anställda var tillsatta på livslånga poster och finns representerade i HCJ i dagsläget och de flesta av dem har ordförandeposter i domstolarna.²¹⁴

En internationell organisation beskriver också en polarisering i civilsamhället vad gäller synen på domstolsväsendet, det finns en uppfattning om att domstolsväsendet har kapats av ett antal domare som stöder regeringspartiet.²¹⁵

En lokal frivilligorganisation är av en annan uppfattning än ovanstående källor och uppger att förtroendet för rättsväsendet har ökat. Antalet rättegångar som avgjordes genom huvudförhandling istället för genom överenskommelser har enligt organisationen ökat sedan 2012 och låg under 2017 på 60–65 procent, och andelen frikännanden i brottmål hade ökat till ca 10 procent. Även de som åtalats för brott förefaller hysa ett större förtroende för att de ska få en rättvis prövning.²¹⁶ En västerländsk beskickning menar också att förtroendet har ökat och att den nedgång TI refererar till var högst temporär och pådriven av högljudda UNM-anhängare.²¹⁷

Ombudsmannen bekräftar att vissa statliga undersökningar pekar på ett ökat förtroende för rättssystemet men kontrasterar detta mot den kritik som riktas från civilsamhället och andra undersökningar som visar på ett fortsatt lågt förtroende.²¹⁸

I studien av Center for Insight in Survey Research uppgav 25 procent av respondenterna att de ansåg att domstolarna gör ett bra arbete medan 55 procent ansåg att de inte gör ett bra arbete ("unfavorable"). Liksom för polis- och åklagarväsendet har domstolarna sett en kraftig nedgång i allmänhetens förtroende sedan maj 2013 då 62 procent såg fördelar med deras verksamhet.²¹⁹ Även CRRC:s studie visar på negativa attityder gentemot domstolsväsendet, 38 procent ansåg att domstolarna presterar dåligt eller mycket dåligt och 31 procent att de presterar på en normal nivå. Endast 12 procent ansåg att domstolarna presterar bra eller mycket bra.²²⁰ En undersökning av GORBI m.fl., på uppdrag av det georgiska inrikesministeriet, visar på motsägelsefulla uppfattningar om rättsväsendet hos den georgiska allmänheten. Bl.a. ansåg 56 procent att domarna generellt ger tuffare straff än vad respondenten skulle ha gjort samtidigt som 57 procent ansåg att domstolarna är tillräckligt hårda ("severe") mot förövaren. Vidare ansåg 67 procent att domstolarna är långsamma och 66 procent att de

²¹⁴ EMC, 2019.

²¹⁵ Internationell organisation, 2019.

²¹⁶ Lokal icke-statlig organisation.

²¹⁷ Västerländsk beskickning A.

²¹⁸ Office of the Public Defender, 2019.

²¹⁹ Center for Insights in Survey Research, s. 4, 17.

²²⁰ CRRC, *NDI: Public attitudes in Georgia, April 2019, PERFCTS: How would you rate the performance of the courts?*, april 2019, [url](#) (Hämtad 2019-07-17).

är dyra för medborgarna, samtidigt anser 56 procent att domstolen är modern och 53 procent att den är effektiv. Bland respondenterna ansåg 52 procent att domstolsväsendet är trovärdigt, 55 procent ansåg att den är rättvis, och 50 procent att den är demokratisk.²²¹

En central reform som successivt har införts i domstolsväsendet är elektronisk lottning av ärenden. Innan metoden började implementeras under 2017 var det domstolens ordförande som bestämde vilken domare som skulle tilldelas ett specifikt ärende. Införandet av elektronisk lottning ses som en viktig integritetshöjande åtgärd av en rad aktörer.²²²

5.2.2. Korruption och annan otillbörlig påverkan

Läs mer om korruption och annan otillbörlig påverkan i [avsnitt 2.4](#).

TI uppger att mycket har förändrats sedan maktskiftet 2012. Under det tidigare styret kontrollerades domstolsväsendet fullständigt och i alla avseenden av den exekutiva makten. Detta var särskilt påtagligt när det gällde straffrätt och det var i princip omöjligt att vinna ett mål mot staten för en enskild medborgare. Åklagarna dominerade därtill domstolarna på samma sätt som under sovjettiden, vilket inte längre är fallet. De första två åren efter maktskiftet 2012 var domstolsväsendet självständigt men turbulent. Därefter började den nya regeringen att driva fall mot vissa företrädare från det förra styret (vissa var rimliga, andra inte) och regeringen hittade sätt att förhandla med domstolsväsendet.²²³

GYLA uppger att det politiska inflytandet varken har ökat eller minskat sedan det förra styret. Det finns en uttalad vilja från sittande regering att bryta detta inflytande men ingenting har förändrats.²²⁴ EMC och en internationell organisation upplever däremot att rättsväsendet har utvecklats till ett mer öppet system sedan 2012, även om enskilda domstolsförfaranden kan variera i transparens.²²⁵

TI menar att domstolsväsendet idag kan sägas vara självständigt som institution men att det fortsatt är sårbart för politiskt inflytande. Regeringen kan påverka i enskilda fall när den så vill. I ”vanliga” brottsfall förekommer dock ingen politisk påverkan enligt TI. Om en person inte är en företrädare för den förra regimen finns effektiva rättsmedel att tillgå. En medborgare med ett ordinärt problem har alla möjligheter att vinna ett mål i domstol idag enligt TI. Detta förutsatt att mycket mäktiga politiska krafter på högsta

²²¹ GORBI, *Assessment of Judicial Reforms in Georgia*, The Financial, 2019-02-18, [url](#) (Hämtad 2019-07-17).

²²² Internationell organisation, 2017; Office of the Public Defender, 2017; EU-delegationen; Georgian Democracy Initiative, *Monitoring Report on the New System of Case Distribution in General Courts*, 2019, [url](#) (Hämtad 2019-08-14).

²²³ TI, 2017.

²²⁴ GYLA, 2019.

²²⁵ EMC, 2019; Internationell organisation, 2019.

nivå inte är inblandade (det handlar då inte om regionala politiska företrädare utan det absoluta toppskiktet i georgisk politik).²²⁶

EMC instämmer i att domstolar kan arbeta mer oberoende i fall som saknar politiska dimensioner eller intressekonflikter.²²⁷ EMC och en internationell organisation lämnar samstämmiga uppgifter om att rättsväsendet saknar neutralitet och är inkapabla att hantera ärenden med politiska komponenter. Trots att det framförallt är politiskt känsliga ärenden som influerar rättsväsendets arbete, finns det även i viss mån exempel där affärsintressen och intressegrupper har influerat rättsväsendet.²²⁸

En företrädare för en lokal icke-statlig organisation menar att rättssektorns oberoende i förhållande till den politiska makten är svår att bedöma. Det har helt klart förekommit att nuvarande regering har försökt påverka rättsväsendet när det gäller åtgärder mot tidigare makthavare. Oppositionen anklagar regeringen för att kontrollera hela rättssektorn och det är svårt att sortera ut vilka anklagelser som har någon substans. Företrädaren pekar på ett positivt fenomen i samband med det tidigare nämnda ”Rustavi 2-fallet”. I anslutning till förhandlingarna tillkännagav en av domarna i Högsta domstolen att denne utsatts för politiska påtryckningar att garantera ett visst utslag. Detta är i det närmaste unikt.²²⁹

Enligt TI är åklagarmyndigheten – särskilt chefsåklagaren – fortsatt en mycket inflytelserik, centraliserad och politiserad institution men har inte längre något inflytande över domstolarna.²³⁰ Enligt PMMG finns dock problematiska element i relationen mellan åklagar- och domstolsväsendet när det kommer till brottsutredningar. Även om det i sig inte är ett integritetsproblem i klassisk bemärkelse hamnar domstolarna i underläge genom att inte vara proaktiva och ställa krav på åklagarnas utredningsåtgärder. De undergräver på så vis sin position i rättskedjan och lämnar alltför mycket makt till åklagarna.²³¹

Enligt TI är korruptionen inom domstolsväsendet inte systemisk utan det handlar om enstaka undantagsfall som med all sannolikhet utreds effektivt.²³² Den tidigare regimen lyckades få bukt med vardagskorruptionen på ett effektivt sätt även om rättssäkerhet och nomism fick stå åt sidan. De eventuella problem som kvarstår är snarare att det institutionella oberoendet är problematiskt än att enskilda domare låter sig mutas.²³³

En västerländsk beskickning uppger att det förekommer korruptionsanklagelser mot enskilda domare ibland, men att det är svårt att

²²⁶ TI, 2017.

²²⁷ EMC, 2019.

²²⁸ Ibid.; Internationell organisation, 2019.

²²⁹ Lokal icke-statlig organisation.

²³⁰ TI, 2017.

²³¹ PMMG.

²³² TI, 2017.

²³³ EMC, 2017.

bedöma om dessa anklagelser är välgrundade eller inte. Människor som framför sådana uppgifter är nästan alltid part i mål.²³⁴

5.2.3. Intern och extern kontroll

GYLA uppger att domstolarna är den mest transparenta delen av rättskedjan som går att övervaka på ett helt annat sätt än polisen och åklagarmyndigheten.²³⁵ Enligt en internationell organisation finns instrument på plats för att kontrollera enskilda domare och även ordföranden i domstolarna kan kontrollera enskilda domare.²³⁶ Enligt de experter som har konsulterats har disciplinära åtgärder mot domare dock varit mycket ovanliga sedan 2012 då ett antal domare fick lämna sina poster.²³⁷

Ett slagfält inom det georgiska rättsväsendet har, enligt de rättsexperter som Lifos konsulterat, varit utnämmandet av domare till högsta domstolen. HCJ propagerar för att de ska ta över detta mandat som idag innehas av parlamentet. I praktiken är det ur juridisk synpunkt ett bra förslag mot bakgrund av Venedigkommissionens positiva inställning till HCJ men det skulle samtidigt skapa en situation där HCJ i princip skulle ha total kontroll över domstolsväsendet.²³⁸

Vidare uppger TI att domstolsväsendet idag kan sägas vara självständigt som institution, men problemet är den makt som samlats i HCJ. Rådets inflytande är mycket stort med ansvar för bl.a. rekrytering, utnämningar och disciplinfall inom domstolsväsendet. En liten exklusiv grupp av domare kontrollerar HCJ utan möjligheter för insyn i deras kontrollarbete. TI misstänker att rådet samarbetar med regeringen i vissa högprofilerade brottsfall gällande individer som innehaft höga positioner inom den tidigare regimen.²³⁹

GYLA uppger att domstolssystemet fortsatt brister i självständighet och att det främsta problemet är utnämningen av domare. Medlemmar i HCJ, som utser domare till första och andra instans och nominerar domare till högsta domstolen, är vanligtvis associerade med det styrande partiet vilket öppnar upp för politiskt inflytande. HCJ:s komposition öppnar även upp för intressekonflikter. Medlemmar kan nominera och rösta på sig själva och det finns inga krav på inträdesprov för att kunna nomineras till högsta domstolen. Därtill är omröstningen sluten vilket civilsamhället kritiserar.²⁴⁰

I december 2018 upprättade HCJ en lista över domarkandidater till högsta domstolen som skickades till parlamentet. Listan innehöll mycket tveksamma kandidater som varit inblandade i problematiska fall före 2012.

²³⁴ Västerländsk beskickning B.

²³⁵ GYLA, 2017.

²³⁶ Internationell organisation, 2019.

²³⁷ Experter med mycket god insyn i det georgiska domstolsväsendet.

²³⁸ Ibid.

²³⁹ TI, 2017.

²⁴⁰ GYLA, 2019.

Nomineringen väckte starka reaktioner hos civilsamhället och internationellt. Regeringen stoppade nomineringen och beslutade att se över nomineringsprocessen.²⁴¹ I samband med krisen utfärdade Venedigkommissionen akuta rekommendationer för utnämningar till högsta domstolen. För att få fler perspektiv och undvika korporatism föreslogs att kandidater som inte är domare exkluderas från kravet att genomgå ett grundläggande juridiskt kvalificeringsprov²⁴². Därtill rekommenderades att personer som har intressekonflikter inte ska få delta i röstningen i HCJ. Kommissionen rekommenderar att nomineringsprocessen ändras om till en stegvis process för att undvika att parlamentet beslutar om att anta alla nominerade kandidater.²⁴³ Enligt en internationell organisation har rekommendationer avseende intressekonflikter och examination av personal som inte är domare hanterats, det är dock oklart vilka övriga rekommendationer som har tagits om hand.²⁴⁴

EMC uppger att HCJ även bidrar till domares sårbarhet eftersom de kan avskeda domare på vaga grunder. Landets domare uppfattar sig därför som sårbara.²⁴⁵

²⁴¹ Ibid.; Internationell organisation, 2019.

²⁴² Ett prov som genomförs efter juristexamen och är en förutsättning för att utöva vissa juridiska yrken såsom domare, åklagare eller advokat.

²⁴³ Venedigkommissionen, *Georgia Urgent Opinion on the Selection and Appointment of Supreme Court Judges*, 2019-04-16, [url](#) (Hämtad 2019-07-17).

²⁴⁴ Internationell organisation, 2019.

²⁴⁵ EMC, 2019.

6. Ombudsmannen

Ombudsmannen är en konstitutionell myndighet och utgör *National Preventive Mechanism* (NPM) och bevakar som sådan fängelser och andra stängda institutioner. Ombudsmannen bekämpar all form av diskriminering – sådan som utgår från offentliga institutioner men även i privata organisationer. Ombudsmannen kan begära ut information och utfärda rekommendationer.²⁴⁶

Ombudsmannen avger årliga rapporter till parlamentet. Tidigare var parlamentets vidare hantering av rapporten oklar. Nu har detta blivit tydligare: parlamentet håller utfrågningar och omvandlar rekommendationer till ”skyldigheter”. Det senare avser dock inte lagstiftning, utan snarare ett politiskt dokument. I praktiken har dock ännu inte något politiskt ansvar utkrävts.²⁴⁷

Ombudsmannen anses generellt sett av såväl civilsamhället som myndigheter göra ett bra jobb.²⁴⁸ Både det civila samhället och de offentliga institutionerna hyser stor respekt för ämbetet. Rent konkret tar ombudsmannen emot klagomål från enskilda medborgare avseende felaktig behandling av myndighetsföreträdare.²⁴⁹

En företrädare för ombudsmannen redogör för de vanligaste orsakerna till att enskilda medborgare vänder sig till institutionen. Det allra vanligaste är intagna som anmäler missförhållanden i landets fängelser. Framförallt påtagligt är det när det gäller sjukvårdsrelaterade frågor i fängelsemiljö. Ombudsmannens företrädare konstaterar att man dock sett avsevärda förbättringar på detta område. En annan grupp som tillhör de mest aktiva i förhållande till ombudsmannen är de som anser sig oskyldigt dömda. Även individer som anser sig nekas sociala och ekonomiska rättigheter är återkommande klienter. Internflyktingar vänder sig ofta till ombudsmannen när det gäller frågor om boende. Personer som anser sig ha blivit illa behandlade vid gripanden vänder sig också till ombudsmannen. Under 2016 identifierade ombudsmannen sju fall där man ansåg att det fanns adekvata bevis för att övervåld använts i samband med att personer gripits. I dessa sju fall rekommenderade man åklagarmyndigheten att inleda förundersökningar, vilket också skedde. 2016 mottogs också 20 anmälningar om illabehandling i häkten.²⁵⁰ Ombudsmannen har inte utkommit med någon senare aktivitetsrapportering men en företrädare uppgav 2019 att antalet anmälningar minskat under senare år.²⁵¹

²⁴⁶ Office of the Public Defender, 2019.

²⁴⁷ Ibid.

²⁴⁸ EMC, 2017.

²⁴⁹ Women’s Initiative Supporting Group (WISG), möte med företrädare i Tbilisi, Georgien, 2017-03-30.

²⁵⁰ Office of the Public Defender, 2017.

²⁵¹ Office of the Public Defender, 2019.

Ombudsmannen är remissinstans när det gäller relevant lagstiftning men kan också initiera lagstiftningsarbete i människorättsrelaterade frågor. Ombudsmannen väljs på fem år med möjlighet till ett omval. Detta har dock aldrig skett. Ombudsmannen har åtta regionala kontor och fungerar också som nationell förebyggande mekanism mot tortyr och svarar till FN:s tortyrkommission.²⁵²

²⁵² Ibid.

7. Europadomstolen

Genom Georgiens medlemskap i Europarådet, och eftersom den europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna är en del av georgisk lagstiftning, ges varje georgisk medborgare möjlighet att få sin sak prövad i Europadomstolen för de fall alla inhemska alternativ är uttömda. Georgien har i dag nästan 1 900 öppna fall i domstolen. Under 2018 hanterade domstolen 151 ansökningar varav 141 avvisades.²⁵³ Under de senaste åren har Georgien vid ett flertal tillfällen fällts för brott mot en rad artiklar i Europakonventionen, bl.a. art. 2 (rätten till liv), art. 3 (inhuman och förnedrande behandling), art. 5 (rätten till frihet och säkerhet) och art. 6 (rätten till en rättvis rättegång).²⁵⁴

²⁵³ Europadomstolen, *Press country profile – Georgia*, juli 2019, s. 1, [url](#) (Hämtad 2019-07-17).

²⁵⁴ Ibid., 1ff.

8. Utsatta grupper

8.1. Hbtq-personer

Georgien används i många sammanhang som ett framgångsexempel när det kommer till demokratisk utveckling. Vad gäller situationen för hbtq-personer och deras rättigheter återstår dock omfattande problem med samhälleliga attityder, bristande politiskt stöd och implementering av gällande lagstiftning.²⁵⁵

Den samhälleliga attityden mot hbtq-personer präglas av intolerans och det är en mycket marginaliserad grupp i det georgiska samhället.²⁵⁶ Med avstamp i den ortodoxa kyrkans våldsamma protester mot hbtq-aktivister den 17 maj 2013 sattes tonen för hbtq-gruppens inskränkta mötesfrihet. Själva kyrkan har sedan dess inte varit särskilt aktiv i homofoba uttalanden och aktiviteter p.g.a. att de brottas med interna skandaler och maktkamp.²⁵⁷ Vidare menar EMC att det även kommer initiativ från regeringshåll som är, eller kan tolkas som, homofobiska. Konstitutionen har t.ex. ändrats så att äktenskap definieras såsom ett förbund mellan man och kvinna. Enskilda regeringsmedlemmar uttalar sig därtill stundtals homofobiskt utan att det väcker kritik.²⁵⁸

Hbtq-frågan är i sig starkt politiserad. Den utbredda intoleransen för hbtq-personer gör att regeringen drar sig för att ta initiativ som kan koppla dem till hbtq-engagemang p.g.a. rädsla för att förlora väljare. På samma vis försöker politiker dra vinning av de sociala attityderna på ett sätt där politiska motståndare diskrediteras genom att försöka koppla dem till hbtq-vänliga initiativ.²⁵⁹ Enligt EMC är pro-ryska grupper särskilt aktiva i att försöka ställa hbtq- och Europavänliga grupperingar mot de delar av det georgiska samhället som motsätter sig europeisk integration.²⁶⁰

Konstitutionens artikel 11 förbjuder diskriminering men anger inte explicit sexuell läggning eller könstillhörighet som diskrimineringsgrund.²⁶¹ Antidiskrimineringslagstiftningen som antogs 2014 inkluderar sexuell läggning och könsidentitet som diskrimineringsgrunder.²⁶²

Företrädaren för *Women's Initiative Supporting Group* (WISG) bedömer att antidiskrimineringslagstiftningen håller god kvalitet och uppger att myndigheterna ofta hänvisar till lagen när de vill visa prov på strävan efter EU-integration. Implementeringen av lagstiftningen brister dock, bl.a. då

²⁵⁵ WISG; EMC, 2017; GYLA, 2017.

²⁵⁶ EMC, 2017; GYLA, 2017.

²⁵⁷ EMC, 2017.

²⁵⁸ Ibid.

²⁵⁹ Ibid.; TI, 2019.

²⁶⁰ EMC, 2017.

²⁶¹ *Constitution of Georgia*, art .11.

²⁶² Civil.ge, *Anti-Discrimination Bill Adopted*, 2014-05-02, [url](http://civil.ge) (Hämtad 2019-07-17).

landets polis och domstolar inte är tillräckligt utbildade i hur de ska tillämpa diskrimineringslagstiftningen.²⁶³

Om personer anser sig ha blivit diskriminerade, exempelvis p.g.a. sexuell läggning, kan man vända sig till domstol (inom tre månader) eller till ombudsmannen (ombudsmannen kan endast lämna rekommendationer). De diskrimineringsfall som rapporteras in till WISG handlar företrädesvis om anställningar men även om tillgång till olika tjänster/service. Det är vanligtvis svårt att bevisa om diskriminering har ägt rum under en anställningsprocess, om en person redan är anställd är det lättare att bevisa diskriminering. Diskriminering av transpersoner är särskilt tydlig och de kan ha svårigheter i att få offentlig service, eller tillgå basala tjänster såsom att öppna ett bankkonto.²⁶⁴

Ombudsmannen är engagerad i hbtq-frågor och utfärdar rekommendationer av två typer, enskilda och allmänna. En rekommendation i ett enskilt fall utfärdas när ombudsmannen anser att diskriminering skett. De generella rekommendationerna riktar sig mer till myndigheter och uppfattas numera som allmän hbtq-policy snarare än rekommendationer. Det har nästan blivit ”trendigt” bland myndigheter att följa dessa rekommendationer.²⁶⁵ För den privata sektorn ser det helt annorlunda ut och några anpassningar till rekommendationerna görs sällan. Ombudsmannen tar emot en mängd anmälningar från hbtq-personer avseende diskriminering. Framförallt handlar det om att individer nekats tillträde till privata etablissemang som restauranger, barer och nattklubbar.²⁶⁶ I och med viseringsfriheten så har incitamentet att vidta åtgärder minskat något. Det är oklart hur det kommer att påverka civilsamhällets möjligheter att sätta press på myndigheterna, inte minst på hbtq-området som kanske är det känsligaste i georgisk politik. Hur pågående initiativ kan komma att påverkas är oklart.²⁶⁷

Vad gäller hatbrottsartikeln adresserar den straffutmätningen och inte skuldfrågan. Om t.ex. en åklagare inte påstår att brottet utgör ett hatbrott får inte domaren ta ställning till detta vid straffutmätningen. Inte heller brottsoffer kan yrka på att hatbrottsaspekten ska inkluderas utan det är upp till åklagaren att göra det under utredningsstadiet.²⁶⁸ Vid konsultation under 2017 uppgav WISG att inte ett enda våldsbrott dittills hade betraktats som ett hatbrott av en georgisk domstol.²⁶⁹ Under 2019 uppgav EMC däremot att det finns, om än väldigt få, fall där domstolen har identifierat hatbrottsaspekt.²⁷⁰ Det finns planer på att inkludera en särskild manual för hatbrott i polisutbildningen vid polisakademin.²⁷¹ Inrikesministeriet försöker

²⁶³ WISG.

²⁶⁴ Ibid.

²⁶⁵ Office of the Public Defender, 2017.

²⁶⁶ Ibid.

²⁶⁷ WISG.

²⁶⁸ Ibid.; Lokal icke-statlig organisation.

²⁶⁹ WISG.

²⁷⁰ GYLA, 2019.

²⁷¹ Internationell organisation, 2019.

arbeta med hatbrott, men andra ministerier, såsom utbildningsministeriet, gör ett mycket svagt arbete. Det krävs mer än bara polisfokus.²⁷²

Även vad gäller utredningsarbetet brister hänsynstagandet till hatbrottsaspekter.²⁷³ Anmälningar tas upp och utredningar påbörjas, men polis och åklagare har svårigheter att hantera hatbrottsperspektivet och utredningarna blir lätt liggande.²⁷⁴ En försvårande omständighet är överlämningen av ansvaret för ett fall från patrullpolis till kriminalpolis. Patrullpolisen är först på plats och får kontakt med brottsoffret, vid överlämningen till kriminalpolisen går information förlorad som skulle kunna leda i bevis att det handlat om ett hatbrott.²⁷⁵ Enligt en västerländsk beskickning måste ett offer för ett hatbrott själv engagera sig i sitt ärende och trycka på för att utredningen ska komma någon vart.²⁷⁶

Samhällets utbredda intolerans mot hbtq-personer påverkar även bemötandet från polis och rättsväsende. De konsulterade källorna ger olika beskrivningar av i vilken grad det förekommer homofoba attityder.. TI menar att polisen generellt sett inte är homofobisk men att de saknar tillräcklig kunskap. De försöker skydda den här gruppens rättigheter att yttra sig, men hotbilden från det omgivande samhället kan bli dem övermäktig.²⁷⁷ Enligt GYLA är individer som arbetar inom rätts- och säkerhetssektorn en del av problemet istället för lösningen på de homofoba attityder som florerar i samhället. GYLA:s företrädare har hört såväl domare som advokater fälla nedvärderande uttalanden om hbtq-personer²⁷⁸ och det finns även homofoba attityder bland poliser. I ett fall kallade en hbtq-person på polis efter att ha blivit utsatt för våld. Det slutade med att offret arresterades istället för förövaren. Hbtq-personer ses som problematiska av polisen och det förekommer ibland lätt våld eller nedlåtande språk i samband med gripanden, transkvinnor kallas t.ex. för män eller ”skammas”.²⁷⁹ EMC uppger att hbtq-personer kan utsättas för homo- och transfobiska attityder på polisstationerna vilket kan ta sig uttryck i t.ex. homofoba kommentarer, ointresse för fallet m.m.. Man försöker ändra attityden på polisstationerna men det patriarkala bemötandet finns kvar. Det finns även ett problem för offrets integritet, det händer att polisen outar dem som hbtq-personer (genom spridning av skvaller i lokalsamhället).²⁸⁰ En västerländsk beskickning menar att samhällets attityder medför risker att möta utsatthet och eventuellt diskriminering i en rättsprocess, men att det är viktigt att beakta att polis och åklagare inte är obenägna att ta upp fall avseende våld

²⁷² EMC, 2019.

²⁷³ Ibid.; GYLA, 2019; Lokal icke-statlig organisation.

²⁷⁴ Västerländsk beskickning C.

²⁷⁵ WISG.

²⁷⁶ Västerländsk beskickning C.

²⁷⁷ TI, 2019.

²⁷⁸ GYLA, 2017.

²⁷⁹ GYLA, 2019.

²⁸⁰ EMC, 2019.

mot hbtq-personer. Särskilt om det rör ett allvarligt brott kommer utredningar att fullföljas även om hatbrottsperspektivet faller bort.²⁸¹

Som tidigare nämnts uppmärksammar TI att polisen har en vilja att skydda hbtq-personers yttranderätt men att hotnivån från omgivningen ibland blir så stor att de inte kan garantera gruppens säkerhet. Den 17 maj 2018 hölls en marsch mot homofobi i Tbilisi som polisen bevakade. Hela det aktuella området var avspärrat och evenemanget omfattade ca 100 deltagare. Dessvärre hölls en massiv motdemonstration vars aggressiva intensitet gjorde att mötet inte kunde hållas och polisen rekommenderade deltagarna att upplösa demonstrationen. En motdemonstrant attackerade en av talarna och aktivisten lämnade landet. Enligt TI gjorde polisen vad de kunde för att skydda och garantera hbtq-aktivisternas säkerhet men hotet från antidemonstrationen blev för stort.²⁸² Även ombudsmannen har uppmärksamats om fall där hbtq-personer tvingats lämna sina hem eller t.o.m. landet. Problemet i sådana fall är att offren inte har kunnat erbjudas ett effektivt skydd p.g.a. aggressionsnivån och intensiteten i hoten – inte ovilja hos rättsvårdande myndigheter.²⁸³

Generellt sett är folk inte vana vid att vända sig till domstol och hbtq-personer är generellt sett rädda för att en domstolsprocess ska leda till att de tvingas ”komma ut” för omgivningen. WISG upplever att det därför är svårt att övertala dessa individer att vända sig till domstol. Dessutom är många hbtq-personer så vana vid att diskrimineras att de som försvarsmekanism slutar lägga märke till det och motivationen för att använda tillgängliga rättsmedel är därmed låg, enligt WISG.²⁸⁴

Enligt officiell statistik rapporterade georgisk polis 86 hatbrott under 2017 varav 49 brott var baserade på en persons sexuella läggning eller könsidentitet.²⁸⁵ Anmälningbenägenheten hos hbtq-personer är dock låg vilket är kopplat till att gruppen generellt sett saknar förtroende för domstolsväsendet och polisen.²⁸⁶ WISG har även hört talas om tillfällen när polis uppmuntrat brottsoffer att inte ange hbtq-aspekten i en anmälan. I vissa fall kan det vara av ren bekvämlighet, i andra fall av missriktad god vilja där polisen inte vill offentliggöra offrets sexuella läggning eller könsidentitet.²⁸⁷

Polisen genomgår mycket träning i människorättsfrågor men företrädaren för WISG är osäker på i vilken utsträckning hbtq-frågor ingår. Organisationen har erbjudit samarbete med polisakademin men får intrycket att innehållet i träningen beror på den enskilda instruktören. WISG har

²⁸¹ Västerländsk beskickning C.

²⁸² TI, 2019.

²⁸³ Office of the Public Defender, 2019.

²⁸⁴ WISG.

²⁸⁵ Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa (OSSE), *Hate Crime Reporting. Georgia*, 2017, [url](#) (Hämtad 2019-07-17).

²⁸⁶ Internationell organisation, 2019.

²⁸⁷ WISG.

försökt övertyga inrikesministeriet och åklagarmyndigheten om att skapa särskilda hatbrottsenheter. Myndigheternas inställning är dock att en sådan organisation skulle vara för kostsam och att det inte kan motiveras mot bakgrund av de få fall som skulle behandlas. Istället ska specialiserade poliser utbildas. Det är dock oklart var de skulle tas ifrån och vilken plats de skulle få i polisens organisation.²⁸⁸

Även åklagarmyndigheten har träningsmoduler för hatbrott. Trots att Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa (OSSE) leder utbildningen är modulen dålig, enligt WISG, och det saknas en strategi för samarbete mellan myndigheterna i rättskedjan.²⁸⁹ Den georgiska åklagarmyndigheten bekräftar att det saknas riktlinjer kring utredning av särskilt sårbara grupper och hatbrott. Enligt företrädare är dock sådana riktlinjer under framtagande. Dessa riktlinjer kommer att publiceras offentligt när projektet är klart.²⁹⁰

WISG upplever att polisen och domstolarna inte är tillräckligt utbildade inom hbtq vilket påverkar deras bemötande av hbtq-personer. Om en enskild polis agerar homo- eller transfobiskt ska man vända sig till generalinspektoratet som är en intern tillsynsenhet inom polisen. Tendensen är dock att polisen ”skyddar sina egna” enligt WISG.²⁹¹

Inom hbtq-gruppen är transpersoner de mest sårbara enligt EMC. Dessa personer har svårigheter att ändra sitt juridiska kön och är ofta hänvisade till prostitution för inkomst.²⁹² Ett problem vad gäller sexarbetande transpersoners situation är att polisen inte vill skydda dem eftersom det är en administrativ förseelse att sälja sex. Om en attack inte leder till allvarlig skada, hanteras det som huliganism istället för hatbrott. Det bör dock noteras att till skillnad från många andra länder så kan man räkna med att georgisk polis ingriper.²⁹³ Även ombudsmannens företrädare fäster uppmärksamhet vid hbtq-personer som säljer sex – och polis som inte ger dem effektivt skydd, talar förödmjukande till dem och t.o.m. misshandlar dem. PD har haft 3–4 ärenden där sexarbetare har kallat på polis när de har blivit misshandlade men polisen har inte svarat.²⁹⁴

Under 2017 uppgav WISG att två mord hade skett på sexarbetande transpersoner under de senaste två åren. Myndigheterna utredde inte fallen effektivt och identifierade inte hatbrottsaspekten i något av dem. Vid tidpunkten var det ena fallet ännu inte avgjort medan den åtalade i det andra fallet dömdes (för mord) först i högsta instans. Åtalet inkluderade dock inte hatbrott. Detsamma gäller ett antal domar relaterade till en hbtq-demonstration den 17 maj 2013. Ett antal personer dömdes för våld mot

²⁸⁸ Ibid.

²⁸⁹ Ibid.

²⁹⁰ Åklagarmyndigheten.

²⁹¹ WISG.

²⁹² EMC, 2017.

²⁹³ WISG.

²⁹⁴ Office of the Public Defender, 2019.

hbtq-personer men inte heller vid detta tillfälle yrkade åklagaren på hatbrottsmotiv.²⁹⁵

8.2. Offer för våld i hemmet

Anti-Violence Network of Georgia (AVNG) är en organisation som samarbetar aktivt med den georgiska staten vad gäller mäns våld mot kvinnor, könsstympning och bortgifte av minderåriga. Organisationen driver en integrerad del av utbildningen för polis, domstolar och socialarbetare.²⁹⁶ Enligt organisationen har mäns våld mot kvinnor fått större uppmärksamhet i Georgien sedan 2014. Anledningen till denna utveckling uppges vara en rad medialt uppmärksammade fall där kvinnor mördats av sina makar. Det mest uppmärksammade fallet var en lärare som dödades på sin arbetsplats av sin make. Detta ledde i sin tur till ett ökat politiskt intresse för frågan och ytterligare medieutrymme. Den politiska uppmärksamheten har lett till att patrullpolisen börjat ta mäns våld mot kvinnor på större allvar. Inrikesministern har personligen uttryckt att detta är ett samhällsproblem som ska hanteras. En stor nationell informationskampanj har genomförts och tidigare nämnda utbildningsinsatser har initierats.²⁹⁷

Patrullpolisen har nu en manual som tar upp all relevant lagstiftning som relaterar till mäns våld mot kvinnor och även kontaktuppgifter som den enskilda polisen kan använda sig av. I manualen finns även protokoll för hur arbetet med besöksförbud ska initieras i ett tidigt skede. AVNG är också inblandade i att ta fram mer långtgående standarder för patrull- och kriminalpolisen. Dessa ska alltså inte bara vara tillämpbara på det initiala skedet utan även utredningsfasen.²⁹⁸ Under 2017 drevs dessutom ett projekt finansierat av *UN Women* som vände sig till patrullpolisen och fokuserade på metoder för tidig riskbedömning.²⁹⁹ Antalet fällande domar av män som brukat våld mot kvinnor har ökat, så har också antalet utverkade besöksförbud. Siffrorna tyder på en förbättrad situation enligt AVNG.³⁰⁰ Planer på att skapa en särskild enhet för mäns våld mot kvinnor har dock inte realiserats även om det ofta från myndighetshåll har talats om sådana planer under en längre period.³⁰¹

AVNG anser att polisen generellt sett agerar korrekt i fall av mäns våld mot kvinnor och att man kan skönja en förbättring sedan 2014. Detta innebär dock inte att det inte finns enskilda poliser som uppträder olämpligt och bagatelliserar allvarliga incidenter.³⁰²

Situationen är dock annorlunda utanför de större städerna enligt AVNG.

²⁹⁵ WISG.

²⁹⁶ AVNG.

²⁹⁷ Ibid.

²⁹⁸ Ibid.

²⁹⁹ Ibid.

³⁰⁰ Ibid.

³⁰¹ Ibid.

³⁰² Ibid.

Dessa samhällen är ofta mycket små och det tillhör inte ovanligheten att patrullpoliser är från samma byar och är grannar eller släktingar med förövare eller offer. Släktskap medför ofta större lojalitet än den till polisyrket. Det finns därtill en parallell tradition av att försöka lösa problem internt.

AVNG noterar att särskilt muslimska samhällen är svåra att nå ut till för att informera om kvinnors rättigheter och möjligheter till skydd.³⁰³

Det är mycket tydligt att förändringar i den allmänna opinionen gällande mäns våld mot kvinnor som ett nationellt problem har skett i Tbilisi. I regionerna har ett sådant skifte skett i helt klart mindre utsträckning – vissa förändringar kan kanske skönjas i regioncentrum men inte längre ut på landsbygden där det alltjämt ses som en intern familjär angelägenhet.³⁰⁴

AVNG menar att de främsta utmaningarna för myndigheterna, när det gäller mäns våld mot kvinnor, finns vid åklagarmyndigheten och hos domstolarna som är i störst behov av reform. Patrullpolisen tar problematiken seriöst medan åklagare och domstolar inte kommit lika långt i sitt arbete och ännu inte bekräftar mäns våld mot kvinnor som ett nationellt problem.³⁰⁵

En lösning som föreslagits skulle vara utbildning av specialåklagare och domare. Det är bristen på utbildning som främst hämmar institutionernas utveckling på området.³⁰⁶ Män som utsätter kvinnor för fysiskt våld har också en tendens att få låga straff vilket återigen beror på att hatbrottslagstiftningen inte tillämpas. Någon annan förklaring än att domstolarna över lag ser mindre allvarligt på denna typ av våld kan inte vara aktuell.³⁰⁷

AVNG har haft svårt att hitta bra samarbetsformer med åklagarmyndigheten som är mycket sluten och inte öppnar upp för samarbete med icke-statliga organisationer.³⁰⁸

AVNG står i begrepp att öppna ett nytt boende som finansieras både genom internationella donationer och av georgiska myndigheter. Det ekonomiska stödet ska omfatta både härbärgena och de boende. Organisationen driver dessutom ytterligare ett skyddat boende i Tbilisi samt ett 20 mil utanför Tbilisi.³⁰⁹

På organisationens skyddade boenden bor inte bara våldsutsatta kvinnor utan även kvinnor som riskerar att falla offer för trafficking. Den senare

³⁰³ Ibid.

³⁰⁴ Ibid.

³⁰⁵ Ibid.

³⁰⁶ Ibid.

³⁰⁷ Ibid.

³⁰⁸ Ibid.

³⁰⁹ Ibid.

gruppen bor där innan de fått status som traffickingoffer. Personer som har fått en status som traffickingoffer flyttas till särskilda statliga härbärgen.³¹⁰

Det finns fyra statliga härbärgen. Dessa tar bara emot individer som har en formell status som våldsutsatta eller som offer för trafficking. En sådan status erhålls genom en beslutsprocess som involverar både myndigheter och frivilligorganisationer. Innan dess är individen hänvisad till härbärgen eller ett statligt kriscenter som fungerar som ett sorts temporärt boende innan individen formellt klassats som offer för våld eller trafficking. Ett besöksförbud innebär per automatik att kriteriet som offer är uppfyllt.³¹¹ AVNG:s härbärgen är de enda icke-statliga i landet.³¹²

En annan icke-statlig organisation som valt att vara anonym har inte en lika ljus bild av utvecklingen för våldsutsatta kvinnor. I många fall menar man att polisen ser mäns våld mot kvinnor som en familjeangelägenhet. Det råder dock inga tvivel om att mäns våld mot kvinnor har hamnat högt upp på den politiska agendan de senaste åren. Det finns dock stora behov av ytterligare utbildning av poliser, åklagare och domare innan de nationella politiska målen kan uppnås.³¹³

GYLA ser liksom andra aktörer vissa förbättringar hos myndigheterna och framförallt en acceptans av mäns våld mot kvinnor som ett problem. Man har nyligen släppt en rapport avseende ämnet och kan konstatera att det finns mycket att göra hos alla aktörer.³¹⁴

Den georgiska staten driver en fond (*State Fund for Protection and Assistance of (Statutory) Victims of Human Trafficking*) som ger stöd till offer för trafficking och våld.³¹⁵ Enligt en företrädare för fonden finns boenden i Tbilisi och Batumi som är avsedda för traffickingoffer. Batumi, Tbilisi, Kutaisi och Gori har härbärgen för våldsoffer. För att få tillgång till en plats på ett härbärge krävs, som tidigare nämnts, att man har en officiell status som offer, oavsett om det gäller trafficking eller våld. På de statliga boendena erbjuds psykosocialt stöd och förberedelse för återintegrering i samhället. I fall av våld kan detta innebära ansökningar om besöksförbud och vårdnadsfrågor.³¹⁶

Fonden samarbetar mycket nära med patrullpolis även om det varierar mellan olika distrikt. Stora insatser har gjorts av inrikesministeriet för att utbilda poliser i att identifiera offer för våld i hemmet och informera dessa om olika former av stöd.³¹⁷

³¹⁰ Ibid.

³¹¹ Ibid.

³¹² Ibid.

³¹³ Internationell organisation, 2017.

³¹⁴ GYLA, 2017.

³¹⁵ Georgien, State Fund for Protection and Assistance of (Statutory) Victims of Human Trafficking, möte med företrädare i Tbilisi, Georgien, 2017-04-05.

³¹⁶ Ibid.

³¹⁷ Ibid.

Organisationen har noterat en stor ökning av våldsutsatta kvinnor som vänt sig till myndigheterna. Enligt organisationens företrädare beror detta snarare på förbättringar i polisens arbete än att en faktisk ökning av utsatthet har skett. Andelen hänvisningar från polisen till fonden har också ökat.³¹⁸

Återintegrering av offer är en fortsatt utmaning enligt företrädarna för State Fund for Protection and Assistance of (Statutory) Victims of Human Trafficking. De som kommer till härbärgena är oftast lågutbildade och utan resursstarka nätverk. Fonden ska därför börja med yrkesträning och liknande för att bistå i att förbättra offers anställningsmöjligheter.³¹⁹ Långsiktiga lösningar är dock ett problem som måste beröras i sammanhanget. Egendomsfrågor är ofta problematiska eftersom de begränsar offrens ekonomiska möjligheter att lämna en våldsam hemmiljö. Offren lever i stor utsträckning med utvidgade familjer där svärföräldrarna äger huset. Offren försöker hitta ekonomiska och sociala alternativ, den biologiska familjen är ett naturligt mål även om traditionella värderingar kan ställa till det. Vissa kommuner (Tbilisi, Gori, Kutaisi) erbjuder sex månaders hyra (300 lari per månad) vilket ger offer tid att ordna arbete.³²⁰

Minoritetsgrupper är generellt svårare att nå enligt företrädarna. Fonden genomför informationskampanjer med inrikesministeriet där internflyktingar och minoriteter är målgrupper.³²¹ Grupperna är ofta slutna samhällen där georgiska inte talas. Fonden har etablerat en hjälptelefon med bred språkkompetens.³²²

För den azeriska minoriteten förefaller det som att man nått fram och brutit vissa tabun som hbtq-frågor, sexuellt våld och övergrepp mot barn.³²³ Det är mycket osäkert hur det hela kommer att falla ut men det är i varje fall ett första steg att nå en miljö man tidigare inte haft tillgänglig.³²⁴ Ett kriscenter som öppnar nästa år är lokaliserat till ett azeriskt distrikt.³²⁵

8.3. Etniska och religiösa minoriteter

Polisens arbete i städerna är bra enligt en företrädare för *Public Movement Multinational Georgia*. I minoritetsområden är dock polisen mer repressiv än vad som är nödvändigt. Detta är dock enligt företrädaren inte av sådan omfattning att minoriteter skulle ha en säkerhetsmässig anledning till att lämna landet.³²⁶ Enligt en företrädare för en västerländsk beskickning är det

³¹⁸ Ibid.

³¹⁹ Ibid.

³²⁰ Ibid.

³²¹ Ibid.

³²² Ibid.

³²³ Ibid.

³²⁴ Ibid.

³²⁵ Ibid.

³²⁶ PMMG.

möjligt för personer som utsatts för etnisk diskriminering att använda sig av rättssystemet för att få sin sak prövad.³²⁷

Ombudsmannen tar emot anmälningar om diskriminering från religiösa minoriteter, dock inte från etniska minoriteter. Religiösa anmälningar handlar oftast om att man nekats byggnadstillstånd för religiösa byggnader, bl.a. Jehovas vittnen och katolska kyrkan har upprättat sådana anmälningar. Attacker mot Jehovas vittnen förekommer, förövare är andra privatpersoner i offentliga miljöer.³²⁸

EMC beskriver hur den georgiska ortodoxa kyrkan har en mycket stark ställning i samhället och i regel är en högljudd motståndare till moské- eller madrasanybyggnation. Kyrkan är starkt knuten till staten och prästerskapet kan ibland ta till våldsamma metoder för att föra fram sitt budskap. Polisens agerande är ofta problematiskt i dessa sammanhang då det verkar finnas föga intresse av att utreda våldsamheter som begåtts av representanter för kyrkan. Fallen har inte utretts fullt ut och ingen har straffats.³²⁹

En ny myndighet har grundats, *Agency of Religious Affairs*, som står direkt under premiärministern och som uppges vara en respons på de religiösa konflikterna. Syftet, enligt företrädaren, är framförallt att öka dialogen med de muslimska organisationerna.³³⁰

Bland andra religiösa grupper noteras att det förekommit många fall av våld mot Jehovas vittnen. Jehovas vittnen är särskilt aktiva i Tbilisi och det handlar sammanlagt om flera hundra fall när vittnen angripits eller trakasserats. Mellan 2010 och 2012 var det betydligt mer ovanligt men nu handlar det årligen om mellan 50 och 70 fall.³³¹ Attackerna mot Jehovas vittnen är återigen ett bevis på att det är ett problem att åklagare och polis inte reagerar effektivt mot hatbrott och saknar strategi för hur de ska agera. Att enskilda poliser delar allmänhetens attityder mot Jehovas vittnen är också en del av problemet.³³²

³²⁷ Västerländsk beskickning C.

³²⁸ Office of the Public Defender, 2017.

³²⁹ EMC, 2017.

³³⁰ Ibid.

³³¹ Ibid.

³³² Ibid.

9. Lifos sammanfattande slutsats

Konsulterade källor är i stort sett samstämmiga oavsett tema. Det kan skönjas nyanser avseende förtroendet för rättsväsendet men i grova drag förefaller lokala icke-statliga organisationer, internationella organisationer och georgiska myndigheter vara överens om den generella riktningen av den georgiska rätts- och säkerhetssektorns utveckling. Förbättringar sker kontinuerligt, särskilt på lagstiftningsområdet, men kunskapsbrister och problem med implementering bromsar utvecklingen.

Även om källornas samstämmighet säkerligen i första hand kan förklaras med att Georgien är på väg i en viss riktning när det gäller rätts- och säkerhetssektorn bör även noteras att det kan finnas mer subtila anledningar till att de flesta aktörer är överens i sin bedömning av utvecklingen. Till att börja med är mycket av den information som erhållits under besöken mer av karaktären bedömningar och åsikter än fakta. Detta i sig medför att det sannolikt finns en omedveten vilja hos många av källorna att förmedla en viss bild av var Georgien för tillfället står. Viljan av att framstå som en modern stat av europeisk karaktär med ambitioner att bli en del av den gemensamma marknaden, samtidigt som man värnar om att distansera sig från Ryssland, kan exempelvis vara faktorer som medför en samstämmig bild. Ytterligare faktorer som kan spela in är att Georgien alltjämt inte är ett fullständigt konsoliderat statsbygge. Med hotet från Ryssland och kriget 2008 i färskt minne är EU och USA de aktörer man har att vända sig till. Att förmedla en för dessa aktörer positiv bild av utvecklingen i landet ter sig då naturligt.

Oaktat de potentiella faktorerna ovan bedömer Lifos att den georgiska utvecklingen är unik i den postsovjjetiska världen. Tillsammans med de baltiska staterna uppvisar Georgien ett av få demokratiska maktskiften samtidigt som man kan se tillbaka på en period av veritabelt gangstervälde, en välvillig men auktoritär regim samt en utrikespolitik som lätt kolliderat med ryska intressen. Situationen i dagens Georgien är inte oproblematisk. Man befinner sig på kollisionkurs med Ryssland och den territoriella integriteten präglas av två ryskstödda utbrytarrepubliker man helt saknar kontroll över. Oaktat detta har man, visserligen med ett starkt stöd från EU och framförallt USA, lyckats skapa något av en oas i den postsovjjetiska världen.

Georgien måste idag betraktas som en rättsstat med en funktionell och ändamålsenlig rätts- och säkerhetssektor vars främsta syfte är att tjäna de georgiska medborgarna. Polisens främsta motivation är att skydda medborgarna mot brott och upprätthålla allmän ordning samtidigt som åklagarmyndigheten och domstolarna strävar efter att upprätthålla sina funktioner i rättskedjan. Problematiska ingredienser efter den sovjetiska administrativa kulturen kvarstår dock alltjämt, aspekter av kapacitetsbrister återfinns hos samtliga aktörer och integritetshotande faktorer kan identifieras, särskilt i fall som inbegriper politiska intressen på hög nivå.

Georgien är dock idag i mångt och mycket en modern rättsstat som kan visa prov på mindre korruption än flera av EU:s medlemsländer och där organiserad brottslighet bekämpats med framgång.

Det kan konstateras att det alltjämt saknas progressivitet i landet. Även om mäns våld mot kvinnor alltmer uppmärksammas finns mycket kvar på agendan. Samtidigt är den mest oroväckande trenden i landet bristen på grundläggande respekt för sexuella minoriteter. Det finns onekligen genuina myndighetsinitiativ men den allmänna attityden och bristen på kraftfulla rättsliga åtgärder lämnar övrigt att önska. Samstämmiga källor pekar ut hbtq-personer som den mest marginaliserade gruppen idag även om utsattheten varierar mellan individer och i viss mån mellan geografiska områden.

Källförteckning

Elektroniska källor

Agenda.ge, *Parliament overrides presidential veto, approves new constitution*, 2017-10-13, <http://agenda.ge/en/news/2017/2235> (Hämtad 2019-07-17)

Agenda.ge, *New Constitution of Georgia comes into play as the presidential inauguration is over*, 2018-12-17, <http://agenda.ge/en/news/2018/2674> (Hämtad 2019-07-17)

Agenda.ge, *Ministry of Internal Affairs: 58,412 crimes registered in Georgia in 2018*, 2019-02-05, <http://agenda.ge/en/news/2019/353> (Hämtad 2019-07-17)

BBC News, *Georgia: Ex-minister Bacho Akhalaia arrested*, 2012-11-07, <https://www.bbc.com/news/world-europe-20236166> (Hämtad 2019-05-29)

BBC News, *Georgia opposition leader Gigi Ugulava detained*, 2014-07-03, <https://www.bbc.com/news/world-europe-28142194> (Hämtad 2019-05-29)

Caucasus Research Resource Center (CRRC), *NDI: Public attitudes in Georgia April 2019. How would you rate the performance of the chief prosecutor?*, april 2019, <https://www.caucasusbarometer.org/en/na2019ge/PERFPRO/> (Hämtad 2019-07-17)

CRRC, *NDI: Public attitudes in Georgia, April 2019, PERFCTS: How would you rate the performance of the courts?*, april 2019, <https://www.caucasusbarometer.org/en/na2019ge/PERFCRTS/> (Hämtad 2019-07-17)

CRRC, *NDI: Public attitudes in Georgia April 2019. PREFPOLC: How would you rate the performance of Georgian Police?*, april 2019, <https://www.caucasusbarometer.org/en/na2019ge/PERFPOLC/> (Hämtad 2019-07-17)

Center for Insights in Survey Research, *Public Opinion Survey: Residents of Georgia April 10-22, 2018*, april 2018, http://www.iri.org/sites/default/files/2018-5-29_georgia_poll_presentation.pdf (Hämtad 2019-07-17)

Civil.ge, *Anti-Discrimination Bill Adopted*, 2014-05-02, <https://old.civil.ge/eng/article.php?id=27192> (Hämtad 2019-07-17)

Civil.ge, *New constitution Enters into Force*, 2018-12-17, <https://civil.ge/archives/271293> (Hämtad 2019-07-17)

Europadomstolen, *Press country profile – Georgia*, juli 2019, https://www.echr.coe.int/Documents/CP_Georgia_ENG.pdf (Hämtad 2019-07-17)

Europarådets kommitté mot tortyr och omänsklig och förnedrande behandling eller bestraffning, *Report to the Georgian Government on the visit to Georgia carried out by the European Committee for the Prevention of Torture and Inhuman or Degrading Treatment or Punishment from 10 to 21 September 2018*, 2019-05-10, <https://rm.coe.int/1680945eca> (Hämtad 2019-07-17)

Georgian Democracy Initiative, *Monitoring Report on the New System of Case Distribution in General Courts*, 2019, <http://ewmi-prolog.org/images/files/7861MonitoringReportontheNewSystemofCaseDistributioninGeneralCourts.pdf> (Hämtad 2019-08-14)

Georgien, Chefsåklagaren, *Report of the Chief Prosecutor of Georgia*, 2018-02-06, <http://pog.gov.ge/res/docs/ReportoftheChiefProsecutor2017.pdf> (Hämtad 2019-07-17)

Georgien, *Georgian Police Code of Ethics*, 2013, <http://police.ge/files/pdf/etikis%20kodeksi/Georgian%20Police%20Code%20of%20Ethics%20English%20final.pdf> (Hämtad 2019-07-17)

Georgien, Georgiens regering, *About Georgia*, 2014, http://gov.ge/index.php?lang_id=ENG&sec_id=193 (Hämtad 2019-05-29)

Georgiens regering, *Georgian Parliamentary Elections 2016: Preliminary results*, [odaterad], http://gov.ge/files/58034_58034_905803_20161019Factsheetonelectionresults.pdf (Hämtad 2019-05-29)

Georgien, Inrikesministeriet, *Statute of the Ministry of Internal Affairs of Georgia*, [odaterad], <http://police.ge/files/debuleba/Statute%20of%20the%20Ministry%20of%20Internal%20Affairs%20of%20Georgia.pdf> (Hämtad 2019-07-17)

Inrikesministeriet, *Structure of the Ministry*, 2013, <http://police.ge/en/ministry/structure-and-offices> (Hämtad 2019-07-17)

Georgien, Lagstiftande organ, *Constitution of Georgia*, 1995-08-24 <https://matsne.gov.ge/en/document/view/30346?publication=35> (Hämtad 2019-07-17)

Lagstiftande organ, *Law of Georgia on Police*, 2013-10-04, <https://matsne.gov.ge/en/document/download/2047533/7/en/pdf> (Hämtad 2019-07-17)

Lagstiftande organ, *Criminal Procedure Code of Georgia*, 2009-10-09, <https://matsne.gov.ge/ka/document/download/90034/64/en/pdf> (Hämtad 2019-07-17).

Georgien, State Inspector Service, *About us*, [odaterad], <https://personaldata.ge/en/about-us> (Hämtad 2019-08-28)

Georgien, Säkerhetstjänsten, *State Security Service of Georgia*, [odaterad], <http://ssg.gov.ge/en/page/aboutus/info> (Hämtad 2019-07-17)

Georgien, Åklagarmyndigheten, *Activities of the Prosecutor's Office*, [odaterad], <http://pog.gov.ge/eng/about/work> (Hämtad 2019-07-17)

GORBI, *Assessment of Judicial Reforms in Georgia*, The Financial, 2019-02-18, <https://www.finchannel.com/opinion/77013-assessment-of-judicial-reforms-in-georgia> (Hämtad 2019-07-17)

Jamestown Foundation, *Georgia Establishes New State Security Service*, 2015-07-29, Eurasia Daily Monitor, vol. 12, nr 142, <http://www.refworld.org/docid/55c0b63b4.html> (Hämtad 2019-07-17)

Kakachia, Kornely & O'Shea, Liam, *Why does police reform appear to have been more successful in Georgia than in Kyrgyzstan or Russia?*, The Journal of Power Institutions in Post-Soviet Societies, nr 13, 2012, <https://pipss.revues.org/3964#entries> (Hämtad 2019-07-17)

Kavadze, Amiran & Kavadze, Tina, *Securitization of Georgia under the Saakashvili Rule*, i Journal of Social Sciences, vol. 4, nr 1, 2015, <http://oaji.net/articles/2016/2903-1457087368.pdf> (Hämtad 2019-05-29)

Migrationsverket, Lifos, Center för landinformation och landanalys inom migrationsområdet, *Lifosrapport: Georgien - Politiskt motiverade repressalier och våld mot oppositionella (version 2.0)*, 2019-06-28, <http://lifos.migrationsverket.se/dokument?documentSummaryId=39567> (Hämtad 2019-07-17)

Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa (OSSE), *Hate Crime Reporting. Georgia*, 2017, <http://hatecrime.osce.org/georgia> (Hämtad 2019-07-17)

O'Shea, Liam, *Police reform and state-building in Georgia, Kyrgyzstan and Russia*, 2014, <https://research-repository.st-andrews.ac.uk/bitstream/handle/10023/5165/LiamOSheaPhDThesis.pdf?sequence=3&isAllowed=y> (Hämtad 2019-07-17)

Radio Free Europe/Radio Liberty (RFE/RL), *Georgian Parliament Speaker Presents Amendments To Electoral Code*, 2019-08-05, <https://www.rferl.org/a/georgian-parliament-speaker-presents-amendments-to-electoral-code/30093372.html> (Hämtad 2019-08-22)

SVT Nyheter, *Ex-premiärminister dömd i Georgien*, 2014-02-17,
<https://www.svt.se/nyheter/utrikes/ex-premiarminister-domd-i-georgien-1>
(Hämtad 2019-05-29)

Utrikespolitiska institutet (UI), Landguiden [betaltjänst], *Äldre historia*,
2016-06-07, <https://www.ui.se/landguiden/lander-och-omraden/europa/georgien/aldre-historia/> (Hämtad 2019-05-29)

UI, Landguiden [betaltjänst], *Aktuell politik*, 2018-12-17,
<https://www.ui.se/landguiden/lander-och-omraden/europa/georgien/aktuell-politik/> (Hämtad 2019-05-29)

UI, Landguiden [betaltjänst], *Modern historia*, 2018-12-27,
<https://www.ui.se/landguiden/lander-och-omraden/europa/georgien/modern-historia/> (Hämtad 2019-05-29)

Venedigkommissionen, *Georgia Urgent Opinion on the Selection and Appointment of Supreme Court Judges*, 2019-04-16,
[https://www.venice.coe.int/webforms/documents/?pdf=CDL-PI\(2019\)002-e](https://www.venice.coe.int/webforms/documents/?pdf=CDL-PI(2019)002-e)
(Hämtad 2019-07-17)

Muntliga källor

Anti-Violence Network of Georgia (AVNG), möte med företrädare i Tbilisi, Georgien, 2017-03-31

EU-delegationen, möte med företrädare i Tbilisi, Georgien, 2017-04-06

Experter med mycket god insyn i det georgiska domstolsväsendet, möte i Tbilisi, Georgien, 2017-04-03

Human Rights Education and Monitoring Center (EMC), möte med företrädare i Tbilisi, Georgien, 2017-03-31 och 2017-04-01

EMC, möte med företrädare i Tbilisi, Georgien, 2019-05-01

Georgian Young Lawyers Association (GYLA), möte med företrädare i Tbilisi, Georgien, 2017-04-04

GYLA, möte med företrädare i Tbilisi, Georgien, 2019-04-30

Georgien, Inrikesministeriet, möte med företrädare i Tbilisi, Georgien, 2017-04-06

Georgien, Office of the Public Defender, möte med företrädare i Tbilisi, Georgien, 2017-04-03

Georgien, Office of the Public Defender, möte med företrädare i Tbilisi, Georgien, 2019-04-30

Georgien, State Fund for Protection and Assistance of (Statutory) Victims of Human Trafficking, möte med företrädare i Tbilisi, Georgien, 2017-04-05

Georgien, Åklagarmyndigheten, möte med företrädare i Tbilisi, Georgien, 2017-04-04

Internationell organisation, möte med företrädare i Tbilisi, Georgien, 2017-04-03

Internationell organisation, möte med företrädare i Tbilisi, Georgien, 2019-05-01

Lokal icke-statlig organisation, möte med företrädare i Tbilisi, Georgien, 2017-04-05

Public Movement Multinational Georgia (PMMG), möte med företrädare i Tbilisi, Georgien, 2017-03-31

Transparency International (TI), möte med företrädare i Tbilisi, 2017-03-30

TI, möte med företrädare i Tbilisi, Georgien, 2019-04-30

Västerländsk beskickning A, möte med företrädare i Tbilisi, Georgien, 2017-04-04

Västerländsk beskickning B, möte med företrädare i Tbilisi, Georgien, 2017-04-05

Västerländsk beskickning C, möte med företrädare i Tbilisi, Georgien, 2017-04-06

Västerländsk beskickning D, möte med företrädare i Tbilisi, Georgien, 2019-04-30

Women's Initiative Supporting Group (WISG), möte med företrädare i Tbilisi, Georgien, 2017-03-30

Österrikes polissambandsman, möte i Tbilisi, Georgien, 2017-04-05

Om Lifos

Lifos är ett center för landinformation och omvärldsanalys. Vi samlar in, analyserar och upprätthåller expertkunskap om länder och regioner från vilka människor söker sig till Sverige.

Lifos mission: Lifos är ett expertorgan, vilket agerar opartiskt och proaktivt för att bidra till rättssäkra och effektiva migrationsprocesser genom tillförlitlig, relevant och lättillgänglig landinformation och omvärldsanalys.

Migrationsverket • 601 70 Norrköping

gb-lifos@migrationsverket.se

<http://lifos.migrationsverket.se> • www.migrationsverket.se